

شماره ۱۲۸۶۷۶

جناب آقای دکتر اکبرپور

مدیرعامل و رئیس محترم هیأت مدیره روزنامه رسمی کشور

بر اساس بند الف ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰)، به منظور استقرار نظام راهبری توسعه سرزمین و نظارت بر اجرای، آن «شورای عالی آمایش سرزمین» تشکیل شده است. ضمن تقدیر و تشکر از درج و انتشار مصوبه این شورای عالی در خصوص تصویب سند آمایش سرزمین (موضوع جزء یک بند الف ماده ۲۶ قانون برنامه ششم توسعه) در آن روزنامه؛ در همین راستا به پیوست مجموعه مصوبات پیشین شورای عالی آمایش سرزمین از سال ۱۳۹۶ (برگزاری اولین و دومین جلسه شورای عالی آمایش سرزمین) تا انتهای سال ۱۳۹۹ برای استحضار و درج در روزنامه رسمی کشور ارسال می‌گردد. رئیس امور برنامه‌ریزی، نظارت و آمایش سرزمین - امیر امینی

شورای عالی آمایش سرزمین، به استناد بند الف ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۲، **سند توسعه منطقه ساحلی مکران** را به شرح زیر تصویب نمود:

سند توسعه منطقه ساحلی مکران

ماده ۱- تعاریف و مفاهیم

در این سند اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

شورای عالی: شورای عالی آمایش سرزمین

دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

منطقه ساحلی مکران: مشتمل بر ۵ شهرستان چابهار، جاسک، سیریک، کنارک و میناب در دو استان سیستان و بلوچستان و هرمزگان.

ماده ۲- چشم‌انداز بلندمدت (منشور توسعه فضایی) عبارت است از:

منطقه مکران دارای قطب توسعه جاسک به عنوان بندر و پایگاه نیروی دریایی، هاب گاز، نفت و انرژی و منطقه آزاد تجاری صنعتی چابهار به عنوان بندر آزاد و اسکله‌های با ظرفیت ایجاد مناطق صنعتی و حمل و نقل بین‌المللی است.

توسعه این منطقه نمی‌تواند بدون مشارکت اجتماعات محلی چه از نظر اجتماعی و فرهنگی و چه از نظر استراتژیک به پایداری برسد. در غیراین‌صورت ایجاد واحدها و پروژه‌های بزرگ صنعتی و تجاری بدون مشارکت مردم محلی می‌تواند به بروز مشکلات اجتماعی، فقر و نابرابری منتهی شود.

توسعه اجتماعات محلی از طریق آموزش‌های پایه و فنی و حرفه‌ای و هم‌چنین بالابردن سطح آموزش عالی می‌تواند میزان مشارکت‌جویی جامعه مدنی را در توسعه آتی منطقه افزایش دهد.

منطقه مکران ظرفیت ایجاد انواع صنایع پتروشیمی، فولاد و صنایع بزرگ را دارد و می‌تواند زمینه‌ی گسترده تولید و صادرات مجدد را فراهم سازد. در نهایت توسعه برون‌زا که محتاج تجهیز منابع و سرمایه‌گذاری ملی و بین‌المللی است، عامل مهمی در توسعه منطقه مکران به شمار می‌آید.

توسعه درون‌زا و برون‌زا به عنوان مکمل یکدیگر می‌تواند توسعه متوازن و پایدار منطقه را رقم بزند.

توسعه منطقه ساحلی مکران توسعه‌ای شبه برون‌زا است که تلفیقی از توسعه درون‌زا و برون‌زا و با پیشرانی توسعه منطقه‌ای برون‌زا است که به همراه توسعه درون‌زای منطبق با ظرفیت‌ها و مزیت‌های منطقه‌ی مکران و اجتماعات محلی و از محل سرریز آن به انجام می‌رسد.

توسعه برون‌زای منطقه‌ای بر اساس تجارت بین‌المللی، حمل و نقل بین‌المللی، تولید و صادرات فولاد، پتروشیمی و صنایع متوسط و بزرگ تجهیز منابع ملی و بین‌المللی خواهد بود.

توسعه درون‌زای منطقه‌ای بر اساس، گردشگری، شیلات، کشاورزی، دامداری و دریانوردی و فرآوری وابسته به شیلات و کشاورزی، تجهیز منابع و دارایی‌های محلی و کمک‌های دولتی، توسعه اجتماعی - فرهنگی و نهادسازی‌های منطقه‌ای استوار خواهد بود.

امر یکپارچه توسعه منطقه ساحلی مکران توسعه شبه برون‌زا است که با گرایش به توسعه دریامحور و برپایه توسعه متوازن با پیشرانی توسعه برون‌زا و به همراه توسعه درون‌زا، می‌تواند چهره‌ی توسعه منطقه ساحلی مکران را تغییر داده و در تقسیم کار ملی نقش مهمی در توسعه سرزمینی ایران بازی کند.

ماده ۳- اهداف توسعه فضایی منطقه ساحلی مکران عبارتند از:

رقابت‌پذیری ارتقاء‌یافته سرزمینی و فراسرزمینی

حکمرمایی انسجام بخش و یکپارچه منطقه‌ای در راستای مأموریت‌های محلی، ملی و فراملی

شبکه‌های عملکردی - کالبدی هم‌پارانه درون منطقه‌ای در پیوند و اتصال با فضای سرزمینی و فراسرزمینی

توسعه فضایی پایدار، یکپارچه و تاب‌آور در برابر تنش‌های محیطی و قلمروی اقتصاد سبز، متنوع و پایدار دریا محور، مبتنی بر جذب سرمایه‌های بیرونی و درونی تشخص و خودآگاهی بهبود یافته منطقه‌ای در راستای هم پیوندی و یکپارچگی اجتماعی

کاهش فقر درآمدی و قابلیت (چندبُعدی) و تحقق عدالت

ماده ۴ - راهبردهای توسعه منطقه ساحلی مکران عبارتند از:

ترویج و تقویت الگوها و فعالیت‌های توسعه‌ای دریامحور (marine economy) مبتنی بر اقتصاد آبی (blue economy)

اتصال‌پذیری و ارتباط‌پذیری عملکردی و کارکردی منطقه در قالب شبکه‌های ملی و فراملی (خروج از کنار افتادگی جغرافیایی نسبت به سرزمین) به منظور بهره‌گیری بیشینه از فضای جریان‌های جهانی

برقراری پیوندهای امن‌کننده فراملی با تأکید بر محورهای ساحلی و فرامنطقه‌ای اولویت‌بخشی به توسعه مبتنی بر بنادر (PDS) از طریق تعیین عرصه‌های دارای اولویت توسعه بندرگاهی (PPDA)

توسعه چندسطحی و شبکه‌ای به موازات نوار ساحلی در چارچوب ظرفیت بُرد پهنه‌های ساحلی

شکل‌دهی به شبکه‌ها و کریدورهای دریایی ملی و فراملی به مرکزیت مکران توسعه شبکه‌ای - کریدوری به مرکزیت قطب‌های چابهار - کنارک، جاسک و میناب اولویت‌دهی به کشاورزی مبتنی بر اقلیم و محدودیت‌های منابع آب (محصولات گرمسیری و شورورزی)

توسعه متمرکز کریدوری به محوریت بزرگراه ساحلی توسعه تاب‌آور مبتنی بر تنش و فقر آبی و حوادث طبیعی منطقه‌ای و برقراری شیوه‌های نوین فعالیت و تأمین زیرساخت

بسیج منابع ملی و بین‌المللی در پیوند با منابع محلی در راستای اقتصاد مولد و بالنده تنوع‌بخشی به ساختار اقتصادی با تکیه بر دارایی‌های درونی منطقه و پتانسیل‌های بیرونی توسعه و تجهیز شبکه‌های یکپارچه گردشگری طبیعی (بوم‌گردی)

انسجام‌بخشی به مراکز زیست و فعالیت کوچک و پراکنده (به‌ویژه در نوار ساحلی) در غالب منظومه‌های سکونتگاهی در پیوند با مراکز بزرگ حامی

برقراری طیف (پیوستار) زمانی از سبک سازمان‌دهی «مدیریت تراکم‌زدا» به حکمرمایی غیرمتمرکز

برقراری شبکه‌های هم پیوند و همکار به محوریت کانون‌های توسعه در دو استان سیستان و بلوچستان و هرمزگان

تقویت سازوکارهای شفافیت و پاسخگویی نهادهای منطقه‌ای و محلی ارتقای بهره‌وری در بخش‌های متنوع فعالیت با تأکید بر اقتصاد دریامحور

اتصال جامعه محلی به فضای رقابت منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای از طریق هویت برنامه‌دار

افزایش کیفیت زندگی و جذابیت منطقه برای سکونت، فعالیت و سرمایه‌گذاری با اولویت کانون‌های اصلی توسعه

اولویت‌بخشی بر توسعه خوشه‌ای و تکمیل زنجیره‌های تولید شکل‌دهی به مناطق یادگیری (Learning Region) باهدف درون‌زا و نهادینه کردن توسعه

ارتقای آوازه‌ی منطقه در فضاهای ملی و فراملی مبتنی بر رویکردهای برندسازی مکان (Place Branding)

ارتقاء برابری و دربرگیرندگی اجتماعی فرآیندهای توسعه بهبود شاخص امنیت غذایی با تأکید بر منابع قابل استطاعت، قابل‌دسترس و باکیفیت

توزیع فضایی عادلانه فرصت‌ها و خدمات زیرساختی با تأکید بر شبکه‌های پشتیبان به محوریت کانون‌های توسعه

توانمندسازی اجتماعات محلی و آموزش نیازمنا (need based) و توسعه محور تقویت سرمایه‌های اجتماعی پیوندی و شکل‌دهی به شبکه‌های همکاری جامعه بومی در کسب‌وکار

▪ مشارکت‌پذیری و توانمندسازی اجتماعات محلی در فرآیندهای توسعه

▪ ظرفیت‌سازی سرمایه‌های انسانی (HDI) جهت بهبود فقر قابلیتی و چندبعدی

ماده ۵ – سیاست‌های توسعه منطقه ساحلی مکران به تفکیک راهبردها عبارتند از:

توسعه چند سطحی و شبکه‌ای به موازات نوار ساحلی در چارچوب ظرفیت برد پهنه‌های ساحلی

▪ برنامه‌ریزی و توسعه منطقه مکران بر اساس اصول سازمان فضایی دریامحور

▪ مشتمل بر پهنه فراساحلی، ساحلی، بالادست و بلافصل سرزمینی

▪ اولویت استقرار فعالیت‌های پایانه‌های ذخیره نفت و گاز، بندرگاهی، لجستیک، صید فراساحلی، بانکرینگ، تعمیر و نگهداری سازه‌های دریایی، ایجاد سکوهاى لجستیک چندوجهی، حمل‌ونقل و نصب دریایی در پهنه فراساحلی

▪ اولویت استقرار فعالیت‌های انرژی‌بر، آب‌بر، بندرگاهی، نواحی عملکردی تجاری (Trade functional zone)، کشتی‌سازی، کانتینر‌سازی، خدمات پشتیبان شیلات و لجستیک، آبریز‌پروری سرزمینی در پهنه ساحلی

▪ هدایت و برون‌فکنی صنایع نیروبر پشتیبان تولید (شیلات، تجارت، کشاورزی، حمل‌ونقل و انبارداری) به سمت پهنه‌های بالادست

▪ پیوند لایه‌های ساحلی (شهرستان‌های چابهار، کنارک، جاسک، سیریک و میناب)، پشتیبان ساحلی (سرباز، نیکشهر، قصرقند و ...) و سرزمینی (زاهدان، کرمان و بندرعباس) در ساختار شبکه‌ای

▪ اتصال و تقویت زنجیروار نقاط سکونتگاهی و عملکردی نوار ساحلی متشکل از مراکز متعدد شهری و روستایی و به مرکزیت چابهار، جاسک و میناب

▪ تناسب بارگذاری فعالیتی و کالبدی با ویژگی‌های زمین‌شناختی و توان و ظرفیت برد محیط زیستی لایه‌های ساحلی و سرزمینی (متناسب با نقشه تناسب محیطی)

▪ اولویت و هدایت بارگذاری فعالیت‌های آب‌بر در لایه ساحلی با توجه به وجود منابع آب در این لایه (با رعایت پایداری به الزامات محیط زیستی با توجه به بستر طبیعی شکننده و آسیب‌پذیر ساحلی)

▪ هدایت تراکم بارگذاری جمعیت و فعالیت با تأکید بر فعالیت‌های غیرمکان‌مند از لایه ساحلی به سمت لایه‌های پشتیبان سرزمینی

▪ حفاظت از پهنه‌های آسیب‌پذیر ساحلی و دریایی و کمینه‌کردن بارگذاری فعالیت (به‌ویژه فعالیت‌های آلاینده) در نواحی بکر، دست‌نخورده و منحصربه‌فرد

▪ برقراری سازوکار ارزیابی و پایش مستمر و مؤثر پیامد محیط‌زیستی ناشی از پروژه‌های اقتصادی و زیربنایی به‌ویژه در مناطق ارزشمند محیط‌زیستی

▪ شناسایی کانون‌های آلاینده محیط‌زیست و تعیین میزان مجاز انتشار آلودگی دریایی و ساحلی و مقابله با ورود و انتشار آلاینده‌ها از طریق راهبردهایی هم‌چون مالیات محیط‌زیستی، حسابداری محیط‌زیستی، تجارت کربن (Carbon Trading) و تجارت آلودگی (Pollution trading)

▪ ممنوعیت هر نوع توسعه و بارگذاری در مناطق حفاظت‌شده

▪ تحدید کشاورزی سنتی در دشت میناب در سطح موجود و اولویت به کشاورزی مدرن با فناوری بالا به دشت میناب

اولویت‌دهی به کشاورزی مبتنی بر اقلیم و محدودیت‌های منابع آب (محصولات گرمسیری و شور و رزی)

▪ هدایت فعالیت‌های کشاورزی با اولویت پهنه‌های غرب و شمال غرب (باهوکلالت و سرباز) محدوده، نسبت به شرق محدوده با توجه به کسری اکولوژیک در دشت میناب و فرونشست زمین در این محدوده

▪ تحدید استفاده از اراضی دشت میناب برای کشاورزی (به‌ویژه با شیوه سنتی) و توسعه کشاورزی با فناوری بالا و کم‌تهاجم نسبت به محیط‌زیست، در میناب

▪ ترویج شور و رزی و کشاورزی گرمسیری در پهنه‌های باهوکلالت و زَرآباد به‌عنوان اولویت نخست و میناب به‌عنوان اولویت دوم

▪ ترویج آبریز‌پروری در آب‌های شیرین در نواحی بالادست سدها به‌ویژه در

لایه سرزمینی

▪ استفاده از منابع آب‌شور برای توان‌بخشی ساحلی مبتنی بر پرورش گونه‌های گیاهی شور‌پسند و گونه‌های گیاهی معطر و دارویی مقاوم به نمک (نظیر دانه‌های روغنی، گونه‌های کهور مانند چش و کرت و ...) علوفه‌های شور و رزی و تغذیه دام، ماهی و میگو، زنبورداری و تولید عسل و تولید ترکیبات شیمیایی، دارویی و بهداشتی با بهره‌برداری پایدار از منابع آب و خاک شور

توسعه متمرکز کریدوری به محوریت بزرگراه ساحلی

▪ اولویت بارگذاری جمعیت و فعالیت در نوار ساحلی و شکل‌دهی به زنجیره‌ای به‌هم‌پیوسته از سکونتگاه‌های شهری و روستایی

▪ برقراری تعادل و توازن در توزیع فضایی جمعیت و فعالیت

▪ تقویت ارتباط‌پذیری و اتصال‌پذیری عمودی کانون‌های اصلی ساحلی به پهنه‌های سرزمینی از طریق چابهار – میلک و چابهار – ایرانشهر

▪ اولویت‌بخشی به الگوی توسعه چندگره‌ای (multi nodal) به مرکزیت چابهار و جاسک در رده نخست و میناب و کنارک در رده دوم

توسعه تاب‌آور مبتنی بر تنش و فقر آبی و حوادث طبیعی منطقه‌ای و برقراری شیوه‌های نوین فعالیت و تأمین زیرساخت

▪ ترویج الگوی توسعه فضایی متمرکز پراکنده و خوشه‌ای به محوریت کریدور ساحلی با ایجاد شبکه‌ای از مراکز پشتیبان ساحلی و سرزمینی

▪ برقراری سازوکار چرخه‌ای مدیریت بحران در منطقه برای مقابله با مخاطرات طبیعی و انسان‌ساخت در پیش، حین و پس از بحران به مرکزیت کانون‌های حساس چابهار – کنارک و جاسک (نقشه مدیریت بحران)

▪ اولویت استفاده از منابع تجدیدپذیر (آب‌های سطحی) و شیوه‌های نوین تأمین منابع آب از جمله آب‌شیرین‌کن‌ها، پساب و آب تلف‌شده

▪ تأمین کمبود و نیازهای منابع آبی کانون‌های توسعه (عملکردی) همانند شهرک‌های صنعتی ... با اولویت منابع آب‌شیرین‌کن

▪ اولویت‌دهی به استفاده از منابع تأمین آب مستقل از بارش و آب‌های زیرزمینی در توسعه فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای منطقه‌ای

▪ ممنوعیت استقرار فعالیت‌های آب‌بر به‌جز در نوار ساحلی

▪ آبرسانی مصارف شرب به روستاهای دورافتاده واقع در محورهایی هم‌چون قصرقند، نیک‌شهر، بنت و پیشین از طریق شیوه‌های نوین تأمین منابع آب از جمله آب‌شیرین‌کن‌ها

▪ آموزش بهره‌برداران کشاورزی در دو شهرستان بَشاگرد و قصرقند به‌منظور بهبود بهره‌وری تولید و بهره‌وری ارزش ریالی محصولات کشاورزی

▪ تقویت و رشد میزان باسودای به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار در فقر آبی منطقه با تحت پوشش بردن تمامی بی‌سوادان زیر ۵۰ سال

▪ افزایش دسترسی به شبکه آب در خانوارهای شهری چابهار و جاسک (از دیگر عوامل مؤثر بر فقر آبی) با گسترش و تکمیل شبکه موجود

▪ جایگزینی مدیریت متمرکز و آمرانه منابع آب با مدیریت مشارکتی

▪ اولویت استفاده از منابع آب‌های سطحی و منابع ناشی از آن‌ها و بهره‌گیری حداکثری از پساب تصفیه‌شده در مصارف

▪ استفاده از شیوه‌های نوین آبیاری و ترویج کم‌آبیاری و استفاده‌ی مجدد از آب اضافی و تلف‌شده در آبیاری و بهسازی شبکه‌های آنهار سنتی و سازه‌های آبی وابسته

▪ تجدیدنظر در بهره‌برداری موجود از آب‌های زیرزمینی در دشت میناب و توقف برداشت‌های غیرمجاز و اصلاح سطح زیر کشت در این نواحی (تثبیت و پالایش کشاورزی در دشت میناب)

▪ بهنگام‌سازی طرح جامع منابع آب حوزه‌های آبریز محدوده طرح توسعه مکران باهدف شناسایی کامل و دقیق پتانسیل‌های منابع آب (سطحی زیرزمینی) و تعیین میزان حجم قابل تخصیص منابع آب تجدیدپذیر

▪ توسعه شیوه‌های نوین و پاک تأمین انرژی (پنل خورشیدی، انرژی جزر و مد دریایی)

برقراری پیوندهای امن‌کننده فراملی با تأکید بر محورهای ساحلی و فرمانطقه‌ای

▪ توجه به الگوی توسعه‌ی چندسطحی و شبکه‌ای در پیوند با مراکز سرزمینی و جلوگیری از ایجاد جزیره‌های مُنفک و توسعه آنتنی

▪ افزایش همکاری و تقویت تعاملات فرمانطقه‌ای با کشورهای همسایه هم‌چون پاکستان (گوآدر)، افغانستان، هند و عمان و ایجاد جریان‌های مؤثر اقتصادی و امنیتی میان منطقه‌ای با این کشورها

▪ خدمات‌رسانی به پهنه‌های محروم جمعیتی به‌منظور جلوگیری از تحرک و ناپایداری جمعیت و تثبیت جمعیت در نقاط سکونتگاهی و توسعه بازارچه‌های مرزی به‌عنوان عامل بازدارنده سکونتگاه‌های مرزی از روند تخلیه شدن جمعیت

▪ تقویت پیوستگی عملکردی و کارکردی سکونتگاه‌ها در محور شرق کشور به سمت خراسان (چابهار، سرباز و زاهدان) در اولویت نخست و تقویت محورهای "چابهار، نیک‌شهر، ایرانشهر و کرمان" و محورهای "چابهار، جاسک، میناب و بندرعباس" در اولویت دوم به‌منظور ارتباط با فضای سرزمینی

■ سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی توسعه صنعتی و حرکت از ساختار کشاورزی به ساختار صنعتی با توجه به پتانسیل بازرگانی دریایی و کارکردهای ویژه مناطق آزاد اقتصادی

■ ارائه تسهیلاتی به‌منظور اصلاح ساختار کوچک‌مقیاس کشاورزی، شیلات و صنعت به سمت فعالیت بزرگ‌مقیاس، انبوه و مدرن

■ اولویت‌دهی به فعالیت‌های کشاورزی مدرن با فناوری بالا - صنایع وابسته و پیوسته کشاورزی و شیلات - خدمات برتر و دانش‌بنیان - مرکز تحقیق و توسعه کشاورزی و جنگلداری و شیلات - بازرگانی و خدمات پشتیبان آن - تولید انرژی‌های تجدیدپذیر (زمین‌گرمایی) در شهر میناب

■ ایفای نقش چابهار به‌عنوان پیونددهنده و مَفصل اتصال‌دهنده کشورهای حاشیه اقیانوس هند به کشورهای با سرزمین خشکی‌بست یا محصور در خشکی (Land Locked) در آسیای میانه و افغانستان

■ تقویت زنجیره‌های فعالیتی مبتنی بر صنایع دریامحور در محور ساحلی لجستیک - بازرگانی - حمل‌ونقل

توسعه و تجهیز شبکه‌های یکپارچه گردشگری طبیعی (بوم‌گردی)

■ توسعه فعالیت‌های پیشرو و نوین مرتبط با گردشگری ساحلی و دریایی (به‌ویژه در محدوده گواتر تا چابهار)

■ بسترسازی برای پاسخ‌گویی به تمایلات روزافزون گردشگران ملی به استفاده از امکانات گردشگری طبیعی - ساحلی در منطقه به‌ویژه در محور چابهار - گوادر

■ تجهیز زیرساخت‌های پشتیبان پذیرش گردشگر در روستاها و بنادر بارزش تاریخی و فرهنگی و باقابلیت بالای گردشگری

■ بهره‌گیری سبک معماری بومی ویژه و منحصره‌فرد منطقه در ایجاد هویت منطقه‌ای و بسترسازی برای وقوع رویدادها

■ افزایش میزان آگاهی عمومی در کشور نسبت به جاذبه‌های منحصره‌فرد گردشگری

شکل‌دهی به شبکه‌ها و کریدورهای دریایی ملی و فراملی به مرکزیت مکران

■ ایجاد و تجهیز مناطق پیش‌کرانه‌های بنادر (Foreland) به واسطه فعالیت‌های مرتبط با خدمات کشتیرانی، بنکرینگ، لجستیک با تأکید بر مگاپورت چابهار و ترمینال و تأسیسات دریایی نفت و گاز با تأکید بر هاب جاسک

■ تجهیز پس‌کرانه‌های سرزمینی بنادر (Hinterland) به‌واسطه زنجیره‌های پسین و پیشین خدمات مرتبط با اتصال هاب‌های بندری به دروازه‌های سرزمینی از جمله خدمات حمل‌ونقل، انبارداری، واسطه‌گری‌های مالی، لجستیک بندرگاهی و پشتیبان بازرگانی

■ ارتقای جایگاه سطح و عملکرد رقابتی بنادر منطقه موقعیت بنادر منطقه در شبکه خدمات خطوط دریایی جهانی و موجود در منطقه خاورمیانه

■ تسهیل فرآیند چرخش محموله میان بنادر و کاهش مدت‌زمان لنگرگاهی و بارگیری (ترافیک) در بنادر منطقه

■ تقویت منطقه به‌عنوان هاب Transshipment برون‌مرزی با بهره‌گیری حداکثری از پتانسیل مناطق ویژه و آزاد اقتصادی

■ بهینه‌سازی هزینه‌های حمل‌ونقل دریایی در مقایسه با بنادر رقیب داخلی و خارجی (هزینه زمانی و هزینه بار به‌عنوان عوامل تعیین‌کننده تجارت دریایی)

■ تسریع در اتصال منطقه آزاد، بنادر شهید بهشتی چابهار و کلاتری به خطوط حمل‌ونقل ریلی از جمله خط راه‌آهن چابهار؛ زاهدان و مشهد

انسجام بخش به مراکز زیست و فعالیت کوچک و پراکنده (به‌ویژه در نوار ساحلی) در غالب منظومه‌های سکونتگاهی در پیوند با مراکز بزرگ حامی

■ حفظ و نگاهداشت زنجیره‌ای از روستاهای ساحلی به‌موازات دریای عمان در ساختار خدمات‌رسانی منظومه‌ای

■ حفظ و ارتقای فعالیت‌های بومی منطقه (کشاورزی، دامداری، شیلات و بازرگانی) به‌منظور جلوگیری از تخلیه روستاها از جمعیت و ناقص شدن زنجیره‌ی نظام سکونتگاهی

■ تجهیز و افزایش ظرفیت بنادر تجاری و صیادی منطقه با اولویت اشتغال جامعه بومی به‌منظور خدمات‌رسانی به کشاورزان و صیادان بومی منطقه

■ تنوع‌بخشی به محصولات تولیدی (محصولات باغی نوبرانه و گرمسیری و صید، پرورش و بسته‌بندی میگو و ماهی) در منطقه و آموزش صیادان و کشاورزان در این زمینه

■ شکل‌دهی به شبکه توزیع خدمات پشتیبان سکونت و تولید در نظام سکونتگاهی سطح-بندی شده و اولویت‌بخشی به تکمیل زنجیره‌های فعالیتی در نظام سکونتگاهی منطقه و شبکه‌ای سازمان‌دهی و تسهیل عملکرد نظام ارتباطات و حمل‌ونقل درون منطقه‌ای برای تسهیل عملکرد و تعاملات بومی میان سکونتگاه‌ها

■ تقویت حوزه عملکردی چابهار - کنارک به عنوان کانون اصلی رقابت‌پذیر منطقه در مواجهه با بندر گوادر پاکستان

■ تقویت اختلاط و پیوندهای اجتماعی منطقه‌ای (فارس و بلوچ) از طریق گسترش و احیای فعالیت‌های بازرگانی و شیلات در منطقه

■ تقویت الگوی دوسطحی همکاری مراکز به‌صورت حلقه (لوپ) (لوپ سطح ۱: کرمان - بندرعباس - میناب - جاسک - چابهار - زاهدان و لوپ سطح ۲: سرباز - نیک شهر - ایرانشهر - بشارگرد میناب - جاسک - چابهار)

ترویج و تقویت الگوها و فعالیت‌های توسعه‌ای دریامحور (marine economy مبتنی بر اقتصاد آبی) (blue economy)

■ توسعه فعالیت‌های حمل‌ونقل، انبارداری و لجستیک بندرگاهی در بندر چابهار - کنارک

■ اولویت‌دهی و ترویج فعالیت‌های دریا محور شیلات و صنایع پسین و پیشین، لجستیک، بازرگانی و حمل‌ونقل و صنایع دریایی

■ اولویت برگزاری دوره‌های حرفه‌ای و رشته‌های دانشگاهی با تأکید بر علوم دریایی (Marine Science)

■ اولویت‌دهی به فعالیت‌های دفاع، معدن، تولید انرژی‌های فراساحلی (Offshore Energy Producer)، سکوهای نفتی و امداد و نجات ساحلی و سایر فعالیت‌های مبتنی بر اقتصاد آبی و دریا محور (Blue Economy)

■ توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی در سرباز، چابهار، کنارک، سیریک، بشارگرد، نیک‌شهر و صنایع تبدیلی و تکمیلی شیلات در شهرستان‌های کنارک، سیریک، جاسک و چابهار

■ تجهیز بنادر شیلاتی در شهرستان‌های کنارک و سیریک و اتصال آن‌ها به زنجیره تولید محصولات تبدیلی و تکمیلی مرتبط با شیلات

■ آموزش نیروهای انسانی بومی و سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی «شیوه‌ها و زیرساخت‌های نوین صید و کشاورزی»

■ تجهیز و تکمیل زیرساخت‌های بنادر چند منظور چابهار و جاسک برای ایفای نقش در سطح فرامنطقه‌ای و فراملی

■ تجهیز و توسعه شبکه‌های یکپارچه گردشگری ساحلی و با تأکید ویژه بر محور چابهار - گواتر، خورها و تالاب‌ها، مناطق ویژه و حفاظت‌شده

■ تجهیز و تقویت بندر شهید رضایی (گالک زرآباد) به‌عنوان یکی از مجهزترین بنادر صیادی کشور

بسیج منابع ملی و بین‌المللی در پیوند با منابع محلی در راستای اقتصاد موکد و بالنده

■ آموزش و ارتقای توان مهارتی جامعه محلی برای مشارکت‌پذیری در فعالیت‌های جدید و نوین آینده منطقه

■ اولویت‌دهی به جذب و نگهداشت نیروی انسانی متخصص و خلاق مبتنی بر نیازهای منطقه‌ای با تأکید بر فازهای تحقق توسعه

■ پیوند ظرفیت‌های نهادی و تاریخی منطقه در زمینه شیلات و کشاورزی با ساختارهای نوین توسعه صنایع تکمیلی و تبدیلی نوین

■ زمینه‌سازی، آموزش، تشویق و ترغیب نیروی انسانی بومی در راستای افزایش تخصص و دانش فنی مورد نیاز جهت تسریع جذب در فرآیندهای توسعه

■ ارائه مشوق‌های ویژه برای نخبگان و متخصصان بومی برای جذب سرمایه‌گذاری از سوی جامعه بومی

■ بهبود زمینه‌ها و زیرساخت‌های مرتبط با نوآوری و فناوری‌های تولیدی و صنعتی به‌منظور جذب نیروی انسانی ماهر و متخصص

■ به‌روزرسانی و جرح‌وتعديل ساختارهای نهادی و قانونی در راستای تسهیل سرمایه‌گذاری و جذب نیروی انسانی ماهر و متخصص با تأکید بر نیروهای بومی

■ اصلاح و بهبود فضای کسب‌وکار منطقه‌ای به‌منظور جذب بیشتر منابع داخل و خارج منطقه و ایجاد و رونق فعالیت‌های اقتصادی

تنوع‌بخشی به ساختار اقتصادی با تکیه بر دارایی‌های درونی منطقه و پتانسیل‌های بیرونی

■ بازاریابی و شناساندن فرصت‌های سرمایه‌گذاری در توسعه صنعت گردشگری و استفاده از قابلیت و مزایای بهره‌مندی از مناطق آزاد برای توسعه گردشگری رویداد و گردشگری طبیعی به سبب برخورداری از معافیت روادید و ...

■ تکمیل زنجیره‌های فعالیتی مبتنی بر کشاورزی و شیلات

شهرسازی، صنایع و آب و برق منطقه‌ای، سازمان منطقه آزاد چابهار، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و استانداری‌ها و فرمانداری‌های مربوطه زیر نظر سازمان منطقه ساحلی مکران

- تسهیل مشارکت سازمان‌های رسمی محلی و سازمان‌های ملی

تقویت سازوکارهای شفافیت و پاسخگویی نهادهای منطقه‌ای و محلی

- اطلاع‌رسانی به شهروندان در ارتباط با مسائل عمرانی و رفاهی شهری و میزان پیشرفت برنامه‌های توسعه و عمران از طریق نهادهای محلی
- شفاف‌سازی رویه‌ها، نظارت‌ها و مسئولیت‌ها در زمینه طرح‌ها و قراردادهای منعقدشده با اطلاع‌رسانی در رسانه‌های محلی
- ساده‌سازی رویه‌های پاسخگویی مسئولان به خواسته‌ها و نظرات مردم با تشکیل جلسات پرسش و پاسخ
- اولویت‌بخشی به توانمندسازی و اشتغال جامعه بومی به‌منظور تقویت شفافیت و پاسخگویی

ارتقای بهره‌وری در بخش‌های متنوع فعالیت با تأکید بر اقتصاد دریامحور

- بهبود شرایط و شاخص‌های کسب‌وکار به‌منظور تسهیل در فعالیت‌های اقتصادی منطقه
- تقویت و توسعه بازارچه‌های محلی و مرزی در منطقه (به‌ویژه بازارهای چابهار، کنارک و پیشین)
- تقویت همگرایی و هم‌افزایی جریان‌های اقتصادی ملی و فراملی از طریق تسهیل شکل‌گیری مفهوم شبکه در هاب، دروازه‌های سرزمینی و بنادر پشتیبان در هاب‌ها و دروازه‌ها (هاب چابهار و دروازه‌های سرزمینی کنارک، زراباد، جاسک و...)
- غلبه نقش صادرات محور (Export Led) برای هاب‌های چابهار، جاسک و میناب نسبت به نقش واردات محور و استفاده از مزیت مناطق ویژه و آزاد اقتصادی موجود در منطقه
- امکان‌پذیر کردن پهلوگیری کشتی‌های بزرگ‌مقیاس در هاب چابهار به توجه به بهینه بودن این کشتی‌ها از دیدگاه اقتصادی و شکل‌گیری صرفه‌های ناشی از مقیاس و افزایش عمق آبخور بندر چابهار تا حد امکان به‌منظور پذیرش کشتی‌های بسیار بزرگ و بزرگ ایجاد مراکز تخصصی بارگیری از طریق اتصال مراکز توزیع بار و ترمینال‌ها در خوشه‌های بندرگاهی تجهیز شده
- ایجاد و تجهیز پهنه‌ها و پارک‌های لجستیک چندوجهی در حوزه چابهار - کنارک و جاسک
- اتصال زنجیره‌ای از بنادر درون‌مرزی در یک مسیر آبی با سرویس پس‌کرانه بندر ساحلی یکپارچه
- به‌کارگیری بندر قایقی و محلی به‌عنوان سوخت‌رسان و خوراک دهنده به بندر بزرگ‌تر در طول نوار ساحلی
- اتصال بندر پراکنده به یکدیگر و ایجاد شبکه‌ی یکپارچه‌ای از بندر و مسیرهای دریایی فعال
- اولویت‌دهی به خدمات بنکرینگ به‌ویژه در ارتباط با کشتی‌های بزرگ‌مقیاس در حوزه عملکردی چابهار - کنارک
- جذب سرمایه و فن‌آوری خارجی در ارتباط با صنایع مرتبط با اکتشاف، تأمین و برداشت منابع انرژی (گاز، نفت و انرژی‌های نوین)
- توسعه صنایع انرژی بر و آب‌بر مانند خودروسازی، فولاد، آلومینیوم، مس و سنگ‌های معدنی در سواحل منطقه
- ایفای نقش کنارک به عنوان مرکز تولید و صادرات محصولات شیلاتی، آبی‌پروری و ماهی در قفس در سطح نخست و بندر سیریک، پس‌بندر و رمین در سطح دوم
- ایفای نقش چابهار به‌عنوان قطب ارائه خدمات برتر مالی، بانکی، مهندسی، مشاوره، حسابرسی و خدمات پشتیبان بازرگانی (گمرکی، ترخیص کالا، ثبت سفارش آنلاین، انبارداری و...) در نوار ساحلی عمان
- ایجاد زیرساخت‌های پرورش ماهی تن در دریا (در چارچوب ضوابط کمیسیون تن ماهیان اقیانوس هند(IOTC)) در قفس
- گسترش بازارهای مصرف منطقه در سطح ملی و فراملی از طریق تخصصی شدن در فعالیت‌های نفت، گاز و پتروشیمی، صنایع
- توسعه مناطق ویژه اقتصادی و تخصصی انرژی (نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی‌های نو) در حوزه چابهار - کنارک و جاسک
- توسعه صنایع فولاد و کشتی‌سازی در بندر جاسک و همچنین ایفای نقش این بندر به‌عنوان قطب دوم صادرات انرژی در کشور

- تکمیل و تجهیز زیرساخت‌های پشتیبان کار و سکونت (آب، برق، راه و انرژی) در نقاط مرزی و جلوگیری از تخلیه سکونتگاه‌های این نقاط
- تسهیل شکل‌گیری محورها و کریدورهای مجهز خدمات‌رسانی در لایه‌های سرزمینی با تأکید بر محور پیشین، بنت و میناب
- توسعه زیرساخت‌های معدن و صنایع معدنی در نوار ساحلی و پس‌کرانه‌های آن با همکاری و سرمایه‌گذاری مشترک با کشور افغانستان در منطقه مرزی سنگان (به‌ویژه در شهرستان‌های بشارگرد، نیک‌شهر و قصرقند)

اتصال‌پذیری و ارتباط‌پذیری عملکردی و کارکردی منطقه در قالب شبکه‌های ملی و فراملی (خروج از کنار افتادگی جغرافیایی نسبت به سرزمین) به‌منظور بهره‌گیری بیشینه از فضای جریان‌های جهانی

- حفظ پیوستگی کالبدی و جلوگیری از چندپارگی توسعه از طریق تجهیز و تکمیل زیرساخت‌های ارتباطی زمینی سریع‌السير و ایمن، هوایی و آبی
- توسعه گام به‌گام و زنجیروار فعالیت‌ها در تناسب با شکل‌گیری تقاضای گروه‌های استفاده‌کننده و سرمایه‌گذاران (فعالیت‌های آب‌بر و نیروبر در مرحله نخست توسعه)
- تخصصی شدن منطقه در زمینه‌ی فعالیت‌های صنعتی انرژی‌بر، آب‌بر و نیروبر در تقسیم‌کار ملی
- گسترش و بهبود شبکه‌های ارتباطی سریع برون منطقه‌ای (با تأکید بر محور مرکزی منطقه) و توسعه و تجهیز کریدور اصلی ارتباطی
- سازمان‌دهی و توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل زمینی (تکمیل کریدورهای حمل و نقلی جاسک به ریگان، تکمیل کریدور ساحلی مکران ارتقاء کیفی کریدور چابهار - نیک‌شهر و چابهار - میلک) و کریدور حمل و نقل زمینی سرخس، زاهدان و چابهار
- تسهیل ارتباط بار و مسافر درون سرزمینی در کریدورهای آبی به مرکزیت بندر موجود در منطقه (از طریق به‌کارگیری شیوه‌های سبک حمل‌ونقل دریایی مانند کشتی‌های کوچک (Ferry))

- افزایش دسترسی به بازارهای جهانی و نقش‌آفرینی در فضای جریان‌ها
- ایفای نقش چابهار به‌عنوان دروازه محور شرق، معبر ترانزیت کالا به افغانستان و آسیای میانه

- توجه به بازارچه‌های مرزی پیشین و ریمدان به‌منظور توسعه مراودات با کشور پاکستان
- تسهیل و شکل‌گیری شبکه‌های همکاری و روابط بُرد - بُرد درون سرزمینی با تأکید بر بخش‌های غربی خلیج‌فارس در راستای رقابت‌پذیری فراسرزمینی در فعالیت‌های نفت و گاز

توسعه شبکه‌ای - کریدوری به مرکزیت قطب‌های چابهار - کنارک، جاسک و میناب

- تقویت روابط افقی بین کانونی و تسهیل برقراری دسترسی مستقیم کانون‌های مهم فعالیت و جمعیتی به یکدیگر با تأکید بر اتصال‌پذیری نقاط سکونتگاه‌های لایه سرزمینی به لایه ساحلی به مرکزیت چابهار و جاسک در اولویت نخست و میناب و کنارک در اولویت دوم
- شکل‌دهی به کانون‌های چندگانه رشد در نقاط سکونتگاهی کریدور ساحلی و تسهیل نشت توسعه به نقاط روستایی و شهرهای پیرامون
- برقراری یکپارچگی ارتباطی محور پیشین - بنت - گوهران - میناب
- برقراری طیف (پیوستار) زمانی از سبک سازمان‌دهی «مدیریت تراکم‌زدا» به حکمروایی غیرمتمرکز

- زمینه‌سازی توسعه محلی و منطقه‌ای با استقرار سازمان منطقه ساحلی مکران در راستای هماهنگ‌سازی نهادهای محلی
- مشارکت‌پذیری کنشگران مختلف در استان سیستان و بلوچستان و هرمزگان اعم از حکومتی غیردولتی، مردمی، خصوصی در مجامع عمومی سازمان منطقه ساحلی مکران به‌منظور افزایش حس همکاری و اعتماد عمومی
- افزایش تدریجی خودکفایی و خوداتکایی سازمان منطقه ساحلی مکران به‌واسطه منابع درآمدی پایدار

- برخورداری از مواد قانونی متناسب در زمینه حقوق توسعه در سطوح فضایی ملی - منطقه‌ای و رفع خلأهای موجود در مناطق آزاد تجاری و صنعتی
- استقرار نظام مدیریت و نظارت یکپارچه ساحلی در طول سواحل مکران
- برقراری شبکه‌های هم‌پیوند و هم‌کار به محوریت کانون‌های توسعه
- تسهیل زمینه‌های همکاری و همیاری میان سازمان‌های مختلف تهیه‌کننده و مجری طرح‌های توسعه منطقه‌ای شامل ادارات کل محیط‌زیست، جهاد کشاورزی، راه و

ایفای نقش چاپهار به عنوان قطب ارائه خدمات برتر مالی، بانکی، مهندسی، مشاوره، حسابداری و خدمات پشتیبان بازرگانی (گمرکی، ترخیص کالا، ثبت سفارش آنلاین، انبارداری و...) در نوار ساحلی عمان

ترویج شیوه‌های کشاورزی دانش‌بنیان، نوین و بهره‌ور با تأکید بر پهنه‌های کشاورزی باهوکلات و میناب

افزایش کیفیت زندگی و جذابیت منطقه برای سکونت، فعالیت و سرمایه‌گذاری با اولویت کانون‌های اصلی توسعه

تضمین اجرایی بودن و ثبات در سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های ناظر بر کسب‌وکار در منطقه

تسهیل فرآیند و مقررات اداری کسب‌وکار و دریافت منابع مالی از بانک‌ها
شفاف‌سازی اطلاعات موردنیاز برای سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی در منطقه توسط ستاد توسعه سواحل مکران

کنترل مؤثر قاچاق و ایجاد زمینه برای رقابت کالاهای تولیدی با کالاهای وارداتی از طریق در نظر گرفتن معافیت‌های مالیاتی

تکمیل ارتباطات پسین و پیشین خوشه‌های تولید در منطقه و تأمین طیف گسترده و متنوعی از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در ارتباط با این خوشه‌ها

اولویت و پذیرش رویکرد بازرگرایی و تقویت تقاضای مؤثر داخلی و خارجی در ارتباط با تولیدات منطقه

تجهیز زیرساختی منطقه در ارتباط با دسترسی به سوخت، برق، آب، خطوط ارتباطی به‌ویژه به‌منظور تجهیز واحدهای تولیدی و صنعتی

تکمیل شبکه حمل و نقل زمینی منطقه با رویکرد اتصال کانون‌های توسعه منطقه (چابهار، جاسک و میناب) به سایر مناطق کشور (تکمیل محور چابهار - سرخس) و کشورهای همسایه از جمله پاکستان (از طریق مرز میر جاوه) و افغانستان

توسعه و تکمیل زیرساخت‌های توسعه صنعتی، توزیع عادلانه امکانات و زیرساخت‌های صنعتی، ارتقاء سطح فناوری کارگاه‌های صنعتی و ارتقای امکانات حمل‌ونقل سریع و کارآمد به مراکز صنعتی

تسهیل فرآیندهای قانونی شکل‌گیری و راه‌اندازی کسب‌وکار در منطقه
تحکیم روابط و تعاملات اقتصادی - فرهنگی کشورهای همسایه به بندر چابهار به‌عنوان

یک مرکز بازرگاری، سکوی لجستیک و مرکز برگزاری رویدادهای فرهنگی مشترک در منطقه
ایجاد پارک صنعتی چندوجهی در پهنه‌های لجستیکی حوزه چابهار - کنارک

تدوین بسته‌های سرمایه‌گذاری خصوصی جذاب و برخوردار از بازده درونی مناسب و بازگشت سرمایه در کم‌ترین دوره زمانی ضمن به حداقل رساندن ریسک سرمایه‌گذاری توسط ستاد توسعه سواحل مکران

پایش دائمی تغییرات قیمت زمین و عرضه فعالیت‌های و جلوگیری از ایجاد و گسترش فعالیت‌های سودجویانه در ارتباط با زمین و مسکن ناشی از توسعه منطقه‌ای

برگزاری سمینارها و نشست‌های توسعه و اطلاع‌رسانی به سرمایه‌گذاران بخش غیردولتی در زمینه فرصت‌های سرمایه‌گذاری

پالایش فعالیت‌های موجود با اولویت فعالیت‌های برتر با ارزش افزوده و بهره‌وری بالا در چابهار و جاسک به‌عنوان مراکز سطح ۱ و توزیع فعالیت‌های مکمل در کانون‌های سطح ۲ و ۳ توسعه

اولویت‌دهی به فعالیت‌های مرتبط با صادرات نفت، گاز و پتروشیمی در بندر جاسک
توسعه فعالیت‌های مرتبط با بازرگانی و تجارت ملی و فراملی در بندر چابهار و بندر جاسک

تجهیز بندر چابهار به‌عنوان بندر اقیانوسی بین‌المللی (مگاپورت) از طریق تأمین خدمات و فعالیت‌های مرتبط با صنایع دریایی، بازرگانی، انرژی، آموزش عالی و تحقیقات، گردشگری و شیلات

ارتقاء سطح فناوریانه توسعه صنایع و ارتقاء بهره‌وری و توان رقابت‌پذیری صنایع منطقه در ارتباط با مناطق رقیب در سطح فرمانطقه‌ای

فراهم‌سازی زیرساخت‌ها و امکانات موردنیاز به‌منظور احداث و توسعه کیمیا شهرها (شهرهای پتروشیمی) در بندر چابهار و بندر جاسک

ایفای نقش منطقه مکران به‌عنوان دروازه صادرات آسیای جنوب غرب با توجه به افزایش قابل توجه تولید گاز در منطقه خلیج فارس

ایفای نقش جاسک به‌عنوان هاب ارتباطی انرژی منطقه و به‌تبع آن، توسعه جایگاه ترانزیتی و مرکزیت ارتباطی بندر جاسک و غرب منطقه مکران با اجرای پروژه EPEG "دروازه جدید انتقال ارتباطات ایران و اروپا"

تعدیل الگوی کارگاه‌های صنعتی از کارگاه‌های کوچک‌مقیاس به کارگاه‌های بزرگ‌مقیاس

اولویت‌بخشی بر توسعه خوشه‌ای و تکمیل زنجیره‌های تولید

برقراری و تحقق نظام اقتصادی چند عملکردی و چند سطحی به محوریت نوار ساحلی و پشتیبانی لایه سرزمینی

تکمیل خوشه‌های فعالیت‌های صنعتی با تأکید بر صنایع آب‌بر و انرژی‌بر
توسعه امکانات و زیرساخت‌های صنعتی مناسب جذب صنایع برتر در نوار ساحلی با تأکید بر حوزه چابهار - کنارک و جاسک

هدایت و استقرار الگوی پخشایش فعالیت‌ها در چارچوب رویکرد مناطق عملکردی اقتصادی

تبعیت از اصول مرتبط با صرفه‌های ناشی از تجمع و مقیاس و هم‌مکانی (Colocation) در استقرار و توزیع فعالیت‌ها

اولویت‌بخشی به استقرار صنایع مادر و بالادستی در فازهای نخستین توسعه و صنایع میانی و پایین‌دست در اولویت‌های بعدی (تکمیل زنجیره‌های تولید در فازهای ثانویه)

تأمین کالای واسطه‌ای به‌منظور شکل‌گیری خوراک موردنیاز خوشه‌های تولیدی و صنعتی در کشور

تقویت کارایی و بهره‌وری زنجیره‌های تولید از طریق ارتقای کارایی بازار کالا، توسعه بازارهای مالی، ارتقا سطح فناوری‌های موجود و حداکثر سازی توان بهره‌مندی از این فناوری‌ها

اولویت‌دهی به مجتمع‌های چندمنظوره صنعتی در مناطق شهری سطح یک و دو
شکل‌دهی به مناطق یادگیری (Learning Region) باهدف درون‌زا و نهادینه کردن توسعه

پالایش و توسعه قطب‌های علمی و دانشگاه مرتبط با صنایع دریایی و توسعه دریا محور در چابهار

زمینه‌سازی برای ایفای نقش برجسته در زمینه لجستیک، حمل‌ونقل و انبارداری، صنایع دفاعی و سایت‌های نفت و پتروشیمی

توسعه فعالیت‌های نوآور و مدرن در منطقه (در زمینه بهره‌گیری از انرژی جزر و مد و نیروگاه‌های فوتوولتائیک، نوآوری‌های لجستیکی و ...)

تأمین نیروی کار ماهر و توانمندسازی نیروی کار با تأکید بر نیروی کار بومی
توسعه فعالیت‌های تحقیق و توسعه و جذب تدارکات و زیرساخت‌های دولتی

برای سرمایه‌های بخش خصوصی
استفاده از ظرفیت نهادهای منطقه‌ای و محلی به‌منظور ارتقاء توانمندی جامعه بومی

اتصال‌پذیری به کانون‌های یادگیری فراملی و ملی
توسعه و تکمیل زنجیره‌ها و شبکه‌هایی از فعالیت‌های یادگیری از طریق

نهادهای محلی و منطقه‌ای باهدف درگیر کردن جامعه بومی در فرآیندهای توسعه
استقرار فعالیت‌های پژوهشی - ترویجی دریامحور

اولویت‌بخشی به توسعه مبتنی بر بنادر (PDS) از طریق تعیین عرصه‌های دارای اولویت توسعه بندرگاهی (PPDA)

تبعیت ایدئوگرام توسعه فضایی از الگوی منطقه‌گرایی تکامل‌یافته بنادر (توجه هم‌زمان به ارتباط درون سرزمینی و برون سرزمینی، شبکه‌ای بودن بنادر، تجهیز و تقویت پهنه‌های لجستیک)

تقویت و توسعه دروازه‌ها و هاب‌های منطقه به‌عنوان محل همگرایی جریان‌های ملی و فراملی

ایفای نقش بندر چابهار و بندر جاسک به‌عنوان بنادر سطح یک در منطقه و با عملکرد ملی و فراملی و تجهیز بنادر میانی (سطح دو) در منطقه از جمله بندر زرباد (بزرگ‌ترین بندر صیادی) و بندر سیریک با نقش غالب تجاری و صیادی

اولویت‌دهی به توسعه بنادر شرقی مبتنی بر فعالیت‌های بازرگانی و بندرگاهی در وهله نخست، بندر جاسک با عملکرد بازرگانی و انرژی در وهله دوم و بنادر غربی با عملکرد بازرگانی و شیلات در وهله سوم

پیروی بنادر از الگوی ریخت‌شناسی نظام مراکز چند گرهی (Multi Nodal) با برتری نسبی حوزه چابهار - کنارک و تکمیل زنجیره بنادر در منطقه با تجهیز بنادر کوچک و متوسط در سطح منطقه

اولویت‌بخشی به عملکردهای Transshipment (چندمندی) اتصال بنادر به مناطق پس‌کرانه‌ای و سرزمینی از طریق ایجاد مجموعه‌ای از خدمات آونگی مرتبط با فعالیت‌های بندرگاهی حمل‌ونقل و انبارداری و زیرساخت‌های موردنیاز این فعالیت‌ها (مانند لجستیک پارک‌ها)

- دسترسی منصفانه به تسهیلات و زیرساخت‌های عمومی ازجمله تسهیلات آموزشی، تسهیلات بهداشتی، منابع آب، فضاهای عمومی و اطلاعات عمومی به‌ویژه برای روستاییان
- تمرکززدایی در توزیع سرمایه و منابع منطقه با حمایت از کسب‌وکار و صنایع خردمقیاس
- کاهش فقر و بیکاری از طریق آموزش و مهارت‌آموزی متناسب با نیازهای اشتغال منطقه
- ترویج الگوهای نوین کشاورزی و شیلات به‌منظور ارتقای بهره‌وری و سطح معیشت با تأکید بر دشت‌های باهوکلات، زرآباد و میناب
- ایجاد انگیزه و ذهنیت مثبت از فرایندهای توسعه در جامعهٔ درگیرنده از طریق مشورت باز با اعضای جامعه، آگاهی‌رسانی، مشارکت مردم در فرایندهای تصمیم‌سازی و...
- تقویت نظام‌های حمایتی از طریق گسترش بیمه‌های اجتماعی

بهبود شاخص امنیت غذایی با تأکید بر منابع قابل استطاعت، قابل دسترس و باکیفیت

- ادغام هدف‌های مرتبط با امنیت غذایی در سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه منطقه
- افزایش دسترسی به غذا به واسطه ارتقای سطح درآمدی و ایجاد تعادل میان عرضه و تقاضا
- بهبود کیفیت و ایمنی غذا از طریق نظارت بر سلامت مواد غذایی، درصد جمعیت دارای دسترسی به آب آشامیدنی و حضور بخش عمومی در کنترل کیفیت
- تأسیس نهادهای حمایتی و سمن‌ها جهت حمایت از گروه‌های محروم اقتصادی - اجتماعی و آسیب‌پذیر از منظر امنیت غذایی در شهرستان‌های منطقه با تأکید ویژه در شهرستان‌های بشاگرد، نیک‌شهر و نقاط روستایی (به دلیل بالا بودن نرخ تکفل و پایین بودن سطح درآمدی در شهرستان‌های نام‌برده)
- رعایت استانداردهای تغذیه از طریق اشاعه دستورالعمل رژیم غذایی ملی، برنامه یا راهبرد تغذیه ملی و کنترل و نظارت بر تغذیه
- سرمایه‌گذاری بیشتر در زمینهٔ غذا و کشاورزی به ویژه در محدوده بلافصل
- سرمایه‌گذاری برای تغییر مدل‌های کشاورزی جهت حرکت به سمت مدل‌های مبتنی بر دانش

- بهبود زیرساخت‌های موردنیاز جهت ذخیره‌سازی محصولات کشاورزی
- اصلاح الگوی مصرف و کاهش ضایعات مواد غذایی از طریق فرهنگ‌سازی
- وجود برنامه‌های تور ایمنی مواد غذایی شامل پرداخت‌های جنسی مواد غذایی، کوبن‌های غذایی و برنامه تغذیه در مدارس

توزیع فضایی عادلانهٔ فرصت‌ها و خدمات زیرساختی با تأکید بر شبکه‌های پشتیبان به محوریت کانون‌های توسعه

- تأسیس و تجهیز پایگاه بهداشت به‌خصوص در شهرستان‌های سرباز، کنارک، قصرقند، فنوج، نیک‌شهر و بشاگرد
- تجهیز مؤسسات درمانی و بیمارستان‌ها در کانون‌های توسعه از قبیل چابهار، جاسک، میناب و کنارک
- تربیت و آموزش نیروی انسانی پزشکی در دانشگاه‌های منطقه مشروط بر انتقال و استقرار فارغ‌التحصیلان منطقه
- تجهیز بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها به تخت به‌خصوص در شهرستان‌های کنارک، قصرقند و فنوج
- احداث و تجهیز مراکز آموزش عالی دولتی در شهرستان‌های میناب و جاسک
- احداث و راه‌اندازی مراکز فنی‌وحرفه‌ای در شهرستان‌های قصرقند، فنوج، بشاگرد و سیریک
- احداث دفاتر پستی در شهرستان‌های فنوج و قصرقند
- احداث و تجهیز اقامتگاه برای گردشگران در شهرستان‌های چابهار، میناب، جاسک و کنارک
- احداث پایانه مسافری در شهرستان‌های میناب، جاسک، سیریک و بشاگرد
- احداث و تجهیز کارگاه صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر در شهرستان‌های چابهار، میناب و جاسک

توانمندسازی اجتماعات محلی و آموزش نیازمنا (need based) و توسعه محور

- بهبود وضعیت اقتصادی منطقه از طریق شناسایی ظرفیت‌ها و استعدادهای منطقه و نیروی انسانی

- تضمین یکپارچگی افقی و عمودی در توسعه بنادر (یکپارچگی عمودی: کنترل فعالیت‌های بالادست و پایین‌دست)
- یکپارچه‌سازی هاب‌ها در شبکه کشتیرانی ملی و فراملی به مرکزیت بنادر داخلی میان بندر چابهار، بندر جاسک و بندرعباس در پیش‌کرانه‌ها (Foreland) و بنادر خارجی سلاله، جبل‌علی و گوادر
- کاهش مدت‌زمان گردش کانتینر از طریق افزایش تعداد بنادر و ظرفیت آن‌ها در قیاس با بنادر رقیب و اقدام برای فعالیت مستمر و شبانه‌روزی خدمات موردنیاز مانند گمرک، انبارداری، تخلیه و بارگیری و ...
- اتصال و شکل‌دهی به شبکه‌های ارتباطی و عملکردی میان بنادر درون منطقه‌ای با هدف خدمات‌رسانی به پس‌کرانه بنادر ساحلی یکپارچه
- تبعیت بنادر از الگوی عملکردی شبکه‌ای مبتنی بر جریان‌ها در سطح ملی و فراملی
- ارتقای ظرفیت و کاهش مدت‌زمان کانتینری در بنادر منطقه برای رقابت با بنادر رقیب همچون بندر جبل‌علی و بندر سلاله
- اتصال چابهار به شبکه یکپارچه کشتیرانی جهانی در حوزه کشورهای آسیای جنوب و جنوب شرق، حاشیه خلیج فارس و خاورمیانه به‌عنوان پشتیبان اصلی تعاملات تجاری شرق / غرب

ارتقای آوازه منطقه در فضاهای ملی و فراملی مبتنی بر رویکردهای برندسازی مکان (Place Branding)

- بسترسازی برای برگزاری رویدادهای رسمی - تشریفاتی و وقایع مرتبط با آن در سطوح دیپلماتیک و بین‌المللی
- ارتقاء برند و آوازه چابهار در سطح ملی و منطقه‌ای در ارتباط با فعالیت‌ها و رویدادهای علمی و تخصصی مرتبط با توسعه دریامحور و علوم مرتبط
- ایجاد چهره متمایز و باکیفیت در ارتباط با توسعه دریامحور در سطح ملی و فراملی جذب شرکت‌های چندملیتی فعال در حوزهٔ فناوری آی‌تی، لجستیک و ... از طریق تعریف معافیت مالیاتی ۵ ساله، امتیاز حذف هزینهٔ برق (یا پرداخت مبالغ ناچیز در مصارف بالا) و ساده‌سازی قوانین مربوط به آلودگی هوا و آب برای شرکت‌های مربوطه در منطقه
- اعطای امتیاز (نظیر قوانین تسهیل‌کنندهٔ حضور شرکت‌های خارجی، عدم نیاز به ویزا در مناطق آزاد و ...) در ثبت شرکت‌های چندملیتی، دارای تنوع و عملکردهای گوناگون و ساختار مدرن
- گسترش و تقویت مراکز تحقیق و توسعه مانند پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد با تمرکز سرمایه‌های ریسک‌پذیر (Venture Capital) و جذب سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی FDI

ظرفیت‌سازی سرمایه‌های انسانی (HDI) جهت بهبود فقر قابلیت‌ی و چندبعدی آموزش نیروی کار ماهر (Skilled - Labour Force) متناسب با فعالیت‌های برنامه‌ریزی‌شده جهت استقرار در منطقه مانند ایجاد کشت گلخانه‌ای در چابهار، بازرگانی بین‌المللی در چابهار - کنارک، گردشگری رویداد در چابهار، فعالیت‌های دانش‌بنیان در چابهار و...

- احداث و راه‌اندازی مراکز آموزشی، فنی‌وحرفه‌ای و هنرستان در شهرستان‌های منطقه با تأکید ویژه بر مناطق دارای ضعف همچون قصر قند، فنوج، کنارک، سرباز، بشاگرد و سیریک در اولویت نخست و سایر شهرستان‌ها در اولویت دوم
- متناسب‌سازی محتوای رشته‌های دانشگاهی با محتوای توسعه و تخصص‌های موردنیاز منطقه از قبیل صنایع دریایی، شیلات، پزشکی و...
- توانمندسازی نیروی انسانی جهت به‌کارگیری در فرصت‌های توسعهٔ منطقه در رابطه با مزیت‌های نسبی آن در حوزه‌های شیلات، کشاورزی گرمسیری، صنایع وابسته و پیوسته کشاورزی و شیلات، گردشگری طبیعی، استخراج معادن، ساخت محصولات کانی فلزی و غیرفلزی و...

- توسعهٔ زیرساخت‌های آموزش و بهداشت جهت بهبود شاخص سرمایه انسانی در شهرستان‌های منطقه با تأکید ویژه بر شهرستان‌های بشاگرد، فنوج، قصرقند و نیک‌شهر
- تقویت صنایع‌دستی بومی و ایجاد نمایشگاه جهت فروش آن‌ها به‌ویژه در نقاط روستایی

ارتقاء برابری و دربرگیرندگی اجتماعی فرآیندهای توسعه

- ایجاد شرایط جهت مشارکت افراد در فعالیت‌های شهری، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی
- ارتقاء سطح مشارکت مردم در فعالیت‌ها و کسب‌وکار بومی در حوزه‌های شیلات، کشاورزی گرمسیری، صنایع وابسته و پیوسته کشاورزی و شیلات، گردشگری طبیعی، استخراج معادن، ساخت محصولات کانی فلزی و غیرفلزی و...

■ ایجاد سازمان‌های توسعه محلی در دو قطب شرق و غرب منطقه (چابهار و جاسک)
 ■ احداث و توسعه مراکز آموزشی و ارتقای مهارت‌های نیروهای بومی منطقه
 متناسب با مزیت‌های نسبی آن در حوزه‌های شیلات، کشاورزی گرمسیری، صنایع وابسته و پیوسته کشاورزی و شیلات، گردشگری طبیعی، استخراج معادن، ساخت محصولات کانی فلزی و غیرفلزی و...

■ ایجاد و تجهیز مراکز مهارت‌آموزی و فنی‌وحرفه‌ای در مراکز شهرستان‌ها متناسب با مشاغل موردنیاز منطقه

■ آموزش ساکنان جهت راه‌اندازی مشاغل کوچک و زودبازده از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی

■ توسعه مهارت‌های ورزشی از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی جهت ایجاد نگرشی مثبت نسبت به رشته‌های ورزشی

■ ایجاد فرصت‌های جدید اشتغال از طریق همکاری با کارآفرینان برتر و استفاده از ایده‌های خلاقانه آنان، برگزاری دوره‌های آموزشی کارآفرینی با توجه به قابلیت‌های ساکنان منطقه و تجاری‌سازی ایده‌های کارآفرینانه و عملی کردن آن

■ ترویج مشاغل خانگی و صنایع‌دستی بومی جهت اشتغال زنان بی‌سرپرست و روستاییان

■ ایجاد بازارچه‌های صنایع‌دستی ثابت و سیار و به صورت ادواری در مناسبت‌های خاص در مراکز شهرستان‌ها

■ شناسایی افراد دارای مهارت در حرفه یا صنایع‌دستی خاص و تشویق آنان به منسجم‌شدن در قالب NGO ها

■ تسهیل در شکل‌گیری و تداوم فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد به‌عنوان یک عامل مؤثر در اقدامات توسعه‌ای

■ تأمین مسکن حمایتی برای خانوارهای کم‌درآمد در منطقه به‌ویژه در شهرستان‌های بشاگرد و نیک شهر

■ توانمندسازی زنان سرپرست خانوار با حمایت مالی از آن‌ها

■ افزایش سلامت و بهداشت عمومی از طریق اطلاع‌رسانی به گروه‌های مختلف، برگزاری برنامه‌های آموزشی مستمر برای خانواده‌ها از سوی مراکز بهداشت و ایجاد مراکز مشاوره دائمی

■ برگزاری دوره‌های آموزش شهروندی برای آگاهی شهروندان نسبت به حقوق آن‌ها

■ ارتقای دسترسی بانوان به امکانات خدمات رفاهی

تقویت سرمایه‌های اجتماعی پیوندی و شکل‌دهی به شبکه‌های همکاری جامعه بومی در کسب‌وکار

■ تقویت مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها و استفاده از این ظرفیت برای فراهم کردن فرصت توسعه فعالیت‌های مدنی و گسترش فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد

■ تقویت ارتباطات درون‌گروهی و رفع انزوای مؤثر بر طرد اجتماعی گروه‌ها و افراد از طریق مراسم، جشن‌های ملی و محلی مذهبی

■ تسهیل ارتباطات بین جامعه بومی و گردشگران به واسطه بالا بردن ظرفیت گردشگری

■ تربیت نیروی انسانی منطبق با نیازهای توسعه‌ای با توجه به روند مثبت میل به تحصیل در منطقه

■ تقویت آوازه مثبت منطقه جنوب شرق کشور با تمرکز بر عواملی نظیر پتانسیل‌های گردشگری، استفاده از سواحل طولانی، مزیت معافیت مالیاتی مناطق آزاد، دسترسی به آب‌های آزاد و جز آن

■ معرفی محیط‌های طبیعی بکر و چشم‌اندازها، طیف گسترده جاذبه‌های تاریخی - فرهنگی و آداب‌ورسوم و فرهنگ خاص منطقه به‌عنوان عامل هویت‌ساز و منحصربه‌فرد در سطح کشورهای منطقه و به‌صورت بین‌المللی

■ صادرات محصولات فرهنگی مانند حمایت از صنایع‌دستی منطقه نظیر سوزندوزی، مکرمه‌بافی، توربافی، زری‌بافی، شک‌بافی، خوس‌دوزی، برقع‌دوزی و صدف‌های تزئینی به سایر کشورها جهت معرفی منطقه

■ ترویج و حمایت از میراث فرهنگی معنوی نظیر پوچ مولکی کوم بلوچ (شیوه تهیه پوشاک سیستان)، تجگی‌پزی (نوعی خوراک آیینی نوروز)، سنت علفه (سنت نوروزی برای افزایش میزان محصول)، مشتا (نوعی شیوه صید ماهی)، موسیقی نواحی خلیج فارس، آیین باران‌خواهی، عروسک‌های بومی موسوم به دهلک، پوشاک هرمزگان و فنون

لنج‌سازی با برگزاری نمایشگاه و شناساندن این میراث به گردشگران

مشارکت‌پذیری و توانمندسازی اجتماعات محلی در فرایندهای توسعه

■ پرورش نیروی کار و مهارت‌های موردنیاز بازار در جامعه بومی با تأکید بر جذب نیروی آموزش‌دیده در فعالیت‌های توسعه‌ای منطقه

■ تسهیل شکل‌گیری و تداوم فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) به‌عنوان یک عامل مؤثر در اقدامات توسعه‌ای

■ آموزش مدیران سازمانی در ارتباط با اهمیت سرمایه اجتماعی سازمان و نقش آن در بهبود فعالیت‌ها و عملکرد سازمانی

■ به رسمیت شناختن عضویت نماینده بومی و محلی در شوراهای برنامه‌ریزی توسعه استان

■ جلب اعتماد ساکنان محلی نسبت به برنامه‌های توسعه منطقه با استفاده از برگزاری جلسات ماهانه، انتشار نتایج پیشرفت برنامه در روزنامه‌های کثیرالانتشار و ...

اتصال جامعه محلی به فضای رقابت منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای از طریق هویت برنامه‌دار

■ شناسایی گروه‌های اجتماعی و وضعیت سواد و میزان آموزش آن‌ها در ارتباط با مناسبات جدید توسعه در منطقه

■ گروه‌بندی برنامه‌ریزی جدید اجتماعی متناسب با نیازهای جدید توسعه

■ ایجاد تسهیلات گسترده یادگیری حرفه‌ای نوجوانان و جوانان منطقه برای ورود به بازار کار پیشرفته

■ برگزاری دوره‌های آموزش ادواری مناسب با طبقات اجتماعی میان‌سال جهت ورود به بازار کار متناسب

■ هدایت برنامه‌دار سرمایه‌گذاری‌های دولتی به‌سوی سیاست‌های آموزش و یادگیری حرفه‌ای

■ پیشگیری از شکل‌گیری هویت‌های واکنشی مانع توسعه در منطقه از طریق به‌کارگیری نیروی انسانی بومی

■ سیاست‌گذاری چندمرحله‌ای در جذب و به‌کارگیری نیروی متخصص بومی در فرآیند توسعه مبتنی بر الگوی U شکل

ماده ۶ - فعالیت‌های ۱۲ گانه قابل استقرار و پروژه‌های پیشرو در توسعه فضایی منطقه ساحلی مکران به شرح زیر عبارتند از:

■ صنایع آب‌بر و انرژی‌بر (تولید مواد و فرآورده‌های نفتی و شیمیایی به اضافه "تولید فولاد پایه")

■ صنایع تولید - ساخت نیروبر (اشتغال بومی وابسته به دریا و سرزمین و بدون قید مکان) شیلات و ماهیگیری

■ فعالیت‌های تامین امنیت سرزمین و دفاعی (اداره امور عمومی و دفاع)

■ بازرگانی و خدمات پشتیبان آن (واسطه‌گری‌های مالی و بیمه، بانکداری و حسابرسی و مشاوره)

■ حمل‌ونقل و انبارداری و خدمات پشتیبان (لجستیک بندرگاهی - خدمات پشتیبان بازرگانی و واسطه‌گری مالی)

■ صنایع فرآوری، نگهداری و تبدیلی کشاورزی و شیلات

■ عمده‌فروشی و خرده‌فروشی (کسب و کار، خرید و تجارت) و بازرگانی

■ گردشگری طبیعی با محوریت دریا (اکوتوریسم)

■ گردشگری رویدادهای تخصصی بین‌المللی

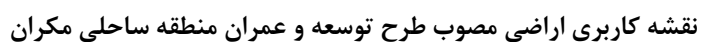
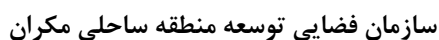
■ استخراج معادن و ساخت محصولات کانی فلزی و غیرفلزی

■ کشاورزی، باغداری (خرما و محصولات گرمسیری) و شیلات

■ تولید انرژی‌های تجدیدپذیر، تأمین آب پایدار و تصفیه فاضلاب

ماده ۷ - تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلفند بر اساس سند توسعه منطقه ساحلی مکران، برنامه و بودجه، نسبت به عملیاتی نمودن مفاد سند و لحاظ آن در راهبردها، سیاست‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات خود در قالب برنامه‌های اجرایی و اعتبارات آن دستگاه اقدام نمایند.

ماده ۸ - دستگاه‌های اجرایی مکلفند بر اساس سند توسعه منطقه ساحلی مکران، برنامه‌های جامع و اجرایی دستگاه مربوطه را تهیه و پس از هماهنگی با سازمان برنامه و بودجه کشور، از محل اعتبارات بودجه‌های سنواتی نسبت به انجام مطالعات و اجرای پروژه‌های مصوب با اولویت مشارکت عمومی - خصوصی اقدام نمایند.

شورای عالی آمایش سرزمین، به استناد بند ۱ ماده ۷ و تبصره ماده ۸ آئین‌نامه اجرایی بند الف ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱ و با استماع دیدگاه‌های وزارت راه و شهرسازی در خصوص ضرورت تدوین مطالعه‌ی «طرح ویژه راهبردی توسعه پایدار و یکپارچه جزایر جنوبی کشور» با تدوین این طرح موافقت نمودند.

بر این اساس، این طرح می‌بایست قبل از تصویب نهایی توسط شورای عالی آمایش سرزمین مورد بررسی و تایید قرار گیرد. ترتیبات مربوط به هماهنگی و پیشبرد این طرح در فرایند تدوین، بررسی، تصویب و اجرا با هماهنگی دو دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین و دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری، صورت خواهد پذیرفت.

شورای عالی آمایش سرزمین، به استناد بند الف ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۰۲ سند جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین را به شرح زیر تصویب نمود:

جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین

جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین مجموعه‌ای از رویکردها، رهنمودها و سیاستهایی است که رعایت آنها منجر به تحقق تصویر دراز مدت سازمان فضایی مطلوب توسعه می‌گردد. از آنجا که این تصویر، بازتاب سرزمینی چشم‌انداز توسعه ملی، در چارچوب اصول آمایش سرزمین می‌باشد، لذا این سند نقشی بسیار مهم و تاثیرگذار در تحقق اهداف چشم‌انداز ایفا می‌نماید.

با در نظر گرفتن سیاست های کلی آمایش سرزمین ابلاغیه مقام معظم رهبری مبنی بر تعامل و همکاری با کشورهای منطقه و جهان بویژه حوزه تمدن ایرانی - اسلامی با تقویت نقش‌آفرینی سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و امنیتی کشور در جهت منافع ملی یا مشترک و همچنین روند روبه افزایش تغییرات اقلیمی و به طور کلی تحولات گسترده‌ای که طی ده سال گذشته در سطوح ملی و بین‌المللی اتفاق افتاده است، لزوم بازنگری در اولین سند ضوابط ملی آمایش (مصوب سال ۱۳۸۳) مطرح گردید. این بازنگری نه تنها شامل مضامین ضوابط می‌باشد؛ بلکه ساختار، روش‌ها و رویه‌های تدوین آنها را نیز در بر می‌گیرد. خاطرنشان می‌سازد رعایت مولفه‌های چهارگانه آمایش سرزمین یعنی جامع‌نگری، کل‌گرایی، دوراندیشی و توجه به جغرافیای سرزمینی به عنوان عوامل تعیین‌کننده در بیان فرازهای این سند در سطح راهبردی و کلان مطرح بوده و از ورود به مضامین جزئی‌تر و نتیجه‌گیری‌های مکانی خارج از حیطه آمایش، اجتناب شده است.

فرازهای این سند مجموعه‌ای از بایدها و نبایدها است که الگوی اسکان جمعیت، ساختار فضایی فعالیت‌ها و چگونگی شکل‌بندی، بسط و گسترش شبکه‌های زیربنایی را متناسب با اهداف و الزامات اسناد پایه مذکور، تبیین می‌نماید. از این رو مراعات آنها در تمامی مداخلات فضایی بخش دولتی و خصوصی الزامی می‌باشد.

ماده ۱- جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین در راستای توسعه و بالندگی اقتصادی و پیشرفت و اقتدار همه‌جانبه و پایدار کشور، تحقق اهداف سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ و نیل به سازمان فضایی مطلوب و مناسب کشور، در چارچوب اصول هشت‌گانه آمایش سرزمین (کارایی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای، حفاظت محیط‌زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی - ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور و رفع محرومیت‌ها به خصوص در مناطق روستایی کشور و ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل)، مشتمل بر موارد زیر است:

۱. رعایت تناسب بین نیازهای استقرار فعالیت در یک قلمرو با امکانات و قابلیت‌های آن و رعایت مقیاس مناسب اقتصادی برای فعالیت در یک مکان با توجه به ظرفیت و کشش بازارهای داخلی و خارجی

۲. افزایش همگرایی و تقویت هویت ملی در طراحی و اجرای طرح‌های ملی و منطقه‌ای و تخصصی شدن عملکرد اقتصادی بر اساس قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی مناطق

برای تقویت وابستگی‌های متقابل منطقه‌ای و یکپارچگی ملی و پرهیز از تنوع و گسترش همه نوع فعالیت‌ها در یک قلمرو جغرافیایی

۳. هماهنگ‌سازی، انتظام‌بخشی و کنترل اقدامات و فرایندهای توسعه‌ای بخش‌های مختلف اقتصادی

۴. بسترسازی، انجام ترتیبات نهادی و فراهم سازی الزامات موردنیاز در قلمروهای سرزمینی به منظور ارتقاء سرمایه‌های اجتماعی، توسعه سرمایه‌های انسانی و پرورش انسان‌های با انگیزه، شاداب، متدین، وطن‌دوست، جمع‌گرا، نظم‌پذیر و قانون‌گرا به عنوان مهمترین ارکان توسعه

۵. توزیع مناسب جمعیت و فعالیت‌های اقتصادی در قلمرو سرزمین در راستای ایجاد تعادل بیشتر بین نیمه غربی و شمال غربی کشور و نیمه شرق و جنوب شرقی بر مبنای کارایی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی و استفاده از ظرفیت‌ها با تأکید بر:

■ بندر چابهار؛ به عنوان یکی از مهمترین مراکز جمعیتی سواحل دریای عمان، بندر اقیانوسی بین‌المللی و برخوردار از عملکردهای مرتبط با صنایع دریایی، بازرگانی، انرژی، آموزش عالی و تحقیقات، گردشگری و شیلات؛

■ بندر جاسک؛ به عنوان یک مرکز جمعیتی فعال در حوزه صادرات نفت، گاز و پتروشیمی، بازرگانی و گردشگری؛

■ سایر قلمروهای اولویت‌دار سواحل مکران از جمله پسابندر، کنارک، زرآباد و سیریک و پسران‌های آنها.

■ اتخاذ تدابیر و تمهیدات لازم به منظور توسعه پایدار نواحی کویری و افزایش سطح جمعیت‌پذیری در این قلمروها با تکیه بر رونق‌بخشی به اقتصاد و استفاده بهینه از مزیت‌های نسبی (منابع معدنی، انرژی خورشیدی و گردشگری).

۶. ایجاد زمینه‌های لازم برای استقرار جمعیت در نواحی مستعد از طریق فراهم ساختن زیرساخت‌ها و تاسیسات موردنیاز و افزایش سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی به ویژه صنعتی و خدمات عمومی.

۷. اتخاذ ساز و کارها و تمهیدات مهار و کنترل رشد جمعیت در مناطق کلانشهری به‌ویژه تهران و بازنگری طرح‌های توسعه کلان شهری کشور در چارچوب سیاست‌ها و سقف جمعیتی که تا شش ماه پس از

تصویب این سند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه‌ها و تدهای ذیربط به تصویب شورای عالی آمایش سرزمین می‌رسد.

۸. ساماندهی و هدایت هدفمند جریان‌های مهاجرت در راستای استراتژی توزیع جمعیت و فعالیت در سرزمین از طریق:

■ زمینه‌سازی به منظور تحول در اقتصاد روستاها و بازگرداندن رونق به اقتصاد روستایی (کشاورزی، دامداری، صنایع دستی و ...) در چارچوب مقتضیات و مزیت‌های محلی

■ تشویق سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغال‌زا، توسعه ارائه خدمات عمومی و ارائه مشوق‌ها و تسهیلات متناسب با مقتضیات محلی در روستاها و شهرهای کوچک به منظور ماندگاری جمعیت در شهرهای کوچک و نواحی روستایی و کاهش روند مهاجرت به کلانشهرها و شهرهای پرتراکم

۹. سازماندهی شبکه سکونتگاهی کشور با هدف ارتقاء بهره‌وری از سرزمین با ملاحظات زیست‌محیطی و کاهش مشکلات و چالش‌های موجود

۱۰- به جهت لحاظ رویکردهایی چون گسترش حوزه نفوذ اقتصاد کشور در منطقه و محیط آسیای جنوب غربی، تحقق سازمان فضایی مطلوب توسعه کشور، مولفه‌های نوین برنامه‌ریزی و تجارب جدید جهانی و تمرکززدایی از طریق انتخاب مراکز متعدد با اختیارات لازم، شبکه سکونتگاهی شهری کشور در سه لایه طبقه‌بندی می‌شود-

■ لایه پیرامونی، شامل مراکز استانهای مرزی کشور به عنوان مراکز راهبردی، تسهیل و پشتیبانی تعاملات اقتصادی و اجتماعی با کشورهای واقع در عمق راهبردی اقتصادی و سیاسی آنها در خارج از مرزهای کشور-

■ لایه مرکزی، شامل مراکز منتخب مناطق ۸ گانه به عنوان مراکز راهبردی، تسهیل و پشتیبانی از تعاملات اقتصادی و اجتماعی کشور با جامعه بین‌المللی در حوزه‌های علم و فناوری، آموزش، تحقیق و توسعه، تبادلات کالا، خدمات و اطلاعات و گسترش کسب و کار با بازارهای جهانی-

۲۴. توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و خدماتی گردشگری با هدف تسهیل دسترسی و استفاده از اماکن، ابنیه و محوطه‌های با ارزش تاریخی ثبت جهانی و ثبت ملی شده و قطب‌ها و مناطق نمونه گردشگری (از جنبه میراث فرهنگی و طبیعی)

۲۵. اولویت برداشت از میادین مشترک نفت و گاز، از جمله:

- مرز جنوبی (با کشورهای کویت، امارات، عربستان سعودی و قطر به ویژه در حوزه مشترک پارس جنوبی)
- مرز غربی (با کشور عراق)
- مرز شمالی (با کشورهای ترکمنستان و آذربایجان)

۲۶. تنوع بخشی در منابع تولید انرژی و افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر (به‌ویژه بادی و خورشیدی) در تولید و تامین بهینه انرژی هر منطقه از کشور متناسب با ظرفیت هر منطقه

۲۷. ایجاد و توسعه مناطق ویژه اقتصادی و تخصصی انرژی (نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی‌های نو) در مناطق دارای قابلیت با اولویت مناطق کمترتوسعه یافته

۲۸. اعمال مدیریت یکپارچه بر منابع آب

۲۹. ممنوعیت برداشت بی‌رویه و ناپایدار از منابع آب‌های زیرزمینی و سطحی کشور

۳۰. مهار آب‌های مرزی و مدیریت کارآمد و بهینه آب‌های ورودی و خروجی کشور

۳۱. رعایت نیازهای پایه زیست محیطی رودخانه‌ها، تالاب‌ها، دریاچه‌ها، بر اساس میزان تجدیدشوندگی آب و ظرفیت قابل تحمل حوضه‌های آبریز در مهار و کنترل آب‌های سطحی کشور

۳۲. تامین آب موردنیاز توسعه فعالیت‌های جدید در قلمروهای راهبردی با استفاده از روش‌های جدید از جمله از طریق نمک زدایی از آب دریا با اولویت سواحل دریای عمان (سواحل مکران) و نقاط واقع در پسرکرانه سواحل جنوبی کشور با در نظرگیری ملاحظات اکولوژیکی لازم و حفاظت از اکوسیستم دریا

۳۳. توجه به محدودیت منابع آب در جانیابی و استقرار فعالیت‌های اقتصادی آبر در قلمروهای مختلف کشور

۳۴. رعایت ملاحظات ژئوپلیتیکی و اکولوژیکی در طرح‌های استحصال، تامین، انتقال، توزیع و مصرف آب در سطوح فراملی، ملی، منطقه‌ای و محلی.

۳۵. افزایش تراز مثبت آب مجازی در تجارت کالا

۳۶. بازنگری و تجدیدنظر در تخصیص آب از سدها به نفع تقویت مخازن دریاچه‌ها و تالاب‌ها در پایین دست و حفظ حقایقه‌های زیست محیطی رودخانه‌ها و تالاب‌ها

۳۷. کاهش نسبت حجم آب مصرفی کل کشور به حجم منابع آب تجدید شونده متناسب با ظرفیت هر منطقه

۳۸. استفاده بهینه از دیپلماسی به منظور تامین و تضمین پایداری دریافت آب از منابع برون مرزی با ملاحظه فرصت‌ها و تهدیدهای ژئوپلیتیکی

۳۹. ایجاد تناسب و هماهنگی در اجرای طرح‌های سد، آبخیزداری، آبخیزداری و شبکه‌های آبیاری و زهکشی پایین دست

۴۰. سازماندهی بخش کشاورزی در پهنه سرزمین به منظور ایجاد تحول متناسب با مقتضیات اقلیمی، ارتقاء بهره‌وری و تامین امنیت غذایی

۴۱. تدوین الگوهای بهینه کشت در دشت‌ها (واحدهای هیدرولوژیکی) با تأکید بر ارزش اقتصادی آب

۴۲. ارتقای بهره‌وری آب و بکارگیری روش‌های مناسب آبیاری متناسب با شرایط اقلیمی و منطقه‌ای در راستای صرفه‌جویی و استفاده بهینه از منابع آب با توجه به محدودیت‌های ناشی از تغییرات آب و هوایی

۴۳. حفاظت، پیشگیری و کاهش آلودگی و فرسایش خاک و تغذیه آبخوان‌ها با اجرای عملیات آبخیزداری و آبخیزداری در حوضه‌های آبخیز کشور

۴۴. محدودیت کشت محصولات با نیاز آبی بالا در فضاهای باز و جایگزینی در موارد ممکن از طریق کشت گلخانه‌ای

۴۵. مدیریت جامع و یکپارچه حوضه‌های آبخیز برای بهره‌برداری بهینه از منابع پایه (آب، خاک و پوشش گیاهی)

■ لایه میانی، شامل مراکز استان‌ها و شهرهای برخوردار از توانمندی و یا استقرار در موقعیت‌های مناسب نسبت به سایر مناطق شهری و روستایی به عنوان مراکز راهبردی، تسهیل و پشتیبانی از تعاملات اقتصادی و اجتماعی بین این مراکز با حوزه نفوذ خود، با سایر مراکز منتخب لایه میانی و نیز با لایه مرکزی فعالیت می‌نمایند-

تمام شهرهای لایه‌های سه‌گانه متناسب با نقش و مأموریت خود مشمول اصلاحات لازم برای ارتقاء عملکردی و زیرساختی گردیده و برخوردار از نهادهای لازم برای ارائه خدمات و تسهیل گسترش تولیدات کالا، خدمات و اطلاعات و ارتقاء فناوری و مهارت‌های کسب و کار در درون مرزهای کشور می‌شوند.

۱۱. تقویت و سازماندهی سکونتگاه‌ها و عرصه‌های روستایی با هدف حفظ ارتباط پویا و سازنده بین نواحی شهری و روستایی و تقویت زنجیره‌های ارزش با تأکید بر استقرار صنایع کوچک و اشتغال‌زا

۱۲. انتظام‌بخشی به فرایندها و رویه‌های تبدیل و الحاق سکونتگاه‌های روستایی به شهر با هدف ماندگاری جمعیت مولد در روستاها و حفظ و بهره‌وری از اراضی قابل کشت.

۱۳. تقویت زمینه‌های اسکان جمعیت بیشتر و گسترش فعالیت‌های اقتصادی در جزایر خلیج فارس با تأکید بر تقسیم کار متناسب با ظرفیت‌ها و توان محیطی، بازاریابی تعاملات با قلمروهای خشکی مجاور و تمهید ترتیبات توسعه پایدار و متوازن در آنها به‌ویژه در جزایر راهبردی

۱۴. ممنوعیت تغییر کاربری زمین خارج از برنامه‌ها و طرح‌های مصوب و مغایر با ملاحظات زیست محیطی از طریق اتخاذ تدابیر، ضوابط و مقررات و ساز و کارهای نظارتی موثر و کارآمد و بازنگری ضوابط و معیارهای تغییر کاربری اراضی متناسب با ویژگی‌های بوم شناختی هر قلمرو

۱۵. ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی پیرامون شهرها به ویژه کلان شهرها

۱۶. فراهم‌سازی زمینه‌ها، امکانات و زیرساخت‌های موردنیاز به منظور ایفای نقش موثر ترانزیتی کشور در منطقه به ویژه محیط آسیای جنوب غربی و استفاده بهینه از مزیت موقعیت منطقه‌ای کشور به عنوان مرکز مبادله (HUB) کالا، خدمات، مسافر، انرژی و اطلاعات

۱۷. فراهم‌سازی زمینه‌های توسعه همه جانبه و تقویت زیرساخت‌ها و شبکه‌های زیربنایی با اولویت نواحی شرقی و جنوبی کشور به منظور ایجاد توازن و تعادل منطقه‌ای

۱۸. توسعه، تجهیز، ارتقاء و اصلاح ساختار فضایی شبکه ریلی کشور با رویکرد:

- برقراری یا تقویت اتصال شبکه ریلی کشور به خطوط ریلی بین‌المللی

۱۹. توسعه و تجهیز محورهای اصلی ارتباطی کشور در کریدورهای حمل و نقل بین‌المللی (جاده‌ای) شمال - جنوب و شرقی - غربی کشور با تأکید بر تمرکززدایی از تهران، با اولویت مسیرهای منتهی به دروازه‌های اقتصادی آبی و زمینی کشور

۲۰. توسعه، تجهیز، تقویت و سطح‌بندی بنادر کشور در سواحل دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان متناسب با ارتباطات بین‌المللی با کشورهای همسایه و هدف استفاده بهینه از مزیت‌های ساحلی کشور

۲۱. تقویت و ساماندهی بنادر و اسکله‌های صیادی در سواحل کشور با هدف ارتقای بهره‌وری و حفاظت فعال از ذخایر ارزشمند دریایی

۲۲. توسعه، تجهیز و تقویت شبکه حمل و نقل هوایی کشور از طریق:

- تقویت نقش کشور به عنوان کریدور و ترانزیت هوایی
- توسعه و تجهیز فرودگاه امام به عنوان هاب (HUB) ترانزیت هوایی در سطح بین‌المللی
- ارتقای سطح عملکردی فرودگاه‌های شهرهای منتخب مرکزی لایه پیرامونی به منظور پشتیبانی از ایفای نقش فراملی آنها

۲۳. فراهم‌سازی بسترهای موردنیاز برای توسعه شبکه ارتباطات و انتقال داده از طریق:

- تعمیم، گسترش و توزیع شبکه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات در سراسر کشور با توجه به ویژگی‌های کمی و کیفی جمعیت مناطق مختلف، فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی و استقرار متوازن و متعادل آن در پهنه سرزمین
- احداث، توسعه و تجهیز زیرساخت‌های موردنیاز انتقال و ترانزیت اطلاعات در مقیاس بین‌المللی از طریق ایجاد خدمات هاب (HUB) منطقه‌ای و بین‌المللی اطلاعات

۶۶. توسعه فعالیت‌های پارک‌ها، مراکز رشد، کريدورهاى علم و فن‌آوری و مراکز تخصصی ICT (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در سرزمین متناسب با موقعیت تخصصی عملکرد هر قلمرو

۶۷. توسعه آموزش‌های فنی - حرفه‌ای و مهارت آموزی متناسب با عملکرد تخصصی هر قلمرو به ویژه در نواحی مرزی و حاشیه شهرها با هدف زمینه‌سازی برای توسعه مشاغل متناسب با مقتضیات محلی و کاهش مهاجرت‌ها

۶۸. استفاده از ترکیب صنایع، کريدورهاى فناورى اطلاعات، مراکز تحقیق و توسعه و نیروی انسانی دانش‌آموخته برای برپایی قلمروهای اسکان جمعیت

۶۹. توزیع جغرافیایی و ساماندهی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی در سطح کشور و جذب دانشجوی آن‌ها بر اساس مقتضیات و اولویت‌های توسعه ملی، منطقه‌ای و استانی و کارویژه‌های هر منطقه

۷۰. تاکید بر استفاده از ظرفیتهای اجتماعی، فرهنگی و علمی استانها و مناطق کشور به ویژه در کلانشهرها با محدود نمودن توسعه کمی سطوح پایین آموزش عالی به نفع سطوح بالاتر (تحصیلات تکمیلی) و ارتقای سطح کیفی آموزش عالی و مراکز پژوهشی و فن آوری آنها برای توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی و ایفای نقش واسط بین کشورهای منطقه و کشورهای پیشرفته علمی.

۷۱. طراحی و ساخت فضاهای تربیتی متناسب با اقتضائات برنامه درسی، استانداردهای تربیتی، تحولات جمعیتی، اصول شهرسازی و معماری و شرایط اقلیمی

۷۲. الزام به تهیه پیوست نیازمندی‌های نیروی انسانی برای طرح‌های توسعه‌ای، خدماتی و تولیدی عمده برای تعیین نیازهای آموزشی آن در منطقه

۷۳. ماموریت گرا شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی متناسب با فعالیت‌های محل استقرار و حوزه عملکردی آن در سطوح بین‌المللی، ملی، منطقه‌ای و استانی

۷۴. دسترسی عادلانه به خدمات سلامت در کشور از طریق طرح‌ریزی شبکه بهداشت و درمان مبتنی بر سطح بندی ارائه خدمات در پهنه سرزمین

۷۵. توسعه و تجهیز مراکز گردشگری سلامت در کشور و تبدیل ایران به قطب پزشکی منطقه آسیای جنوب غربی و جهان اسلام از طریق ایجاد مراکز درمانی تجهیز شده و روزآمد و رونق‌بخشی به گردشگری سلامت و پزشکی در مناطق و شهرهای دارای قابلیت

۷۶. توسعه رفاه و تأمین اجتماعی در نواحی مختلف کشور و زمینه‌سازی تحقق عدالت فراگیر در پهنه سرزمین، کاهش فقر، نابرابری و آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر توانمندسازی و حداکثر استفاده از مشارکت مردم

۷۷. صیانت و استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، مذهبی، فرهنگی، علمی، ورزشی و سلامت در هر منطقه برای رونق و ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی و دستیابی به سهم مناسب در اقتصاد بین‌المللی

۷۸. توسعه و آبادانی نواحی مرزی و جهت دهی سرمایه‌گذاری‌های ملی اعم از دولتی و غیردولتی به نواحی مرزی و رونق بخشی به صنعت گردشگری و بازرگانی بر اساس مزیت‌های نسبی و رقابتی با تأکید بر تقویت همگرایی‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی

۷۹. تأمین همه‌جانبه و حداکثری منافع ملی و حقوق سرزمینی کشور در قلمروهای پیرامونی از طریق فراهم‌سازی زیرساخت‌های موردنیاز و پیگیری ترتیبات دیپلماتیک و حقوقی لازم.

۸۰. رعایت ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل کشور در ساخت، توسعه و توزیع زیرساخت‌ها در کشور متناسب با مولفه‌های جغرافیای سیاسی قلمروهای سرزمینی

۸۱. استفاده مناسب از جغرافیای طبیعی و خصوصیات ژئومورفولوژیک قلمروهای سرزمینی در ارتقاء امنیت و پدافند غیرعامل استقرار صنایع و طرح‌های حیاتی، حساس و مهم

۸۲. عدم استقرار صنایع پرخطر (مطابق تعاریف شورای عالی امنیت ملی) در محدوده سکونتگاه‌ها و رعایت حریم‌های ایمنی و امنیتی مورد نیاز

۸۳. تقویت انسجام ملی و ارتقاء هویت اسلامی - ایرانی اقوام مختلف و مشارکت آنان در اداره امور، توسعه و امنیت مناطق مختلف کشور

۴۶. ایجاد و توسعه مجتمع‌های کشت و صنعت متناسب با قابلیت‌های قلمروهای مختلف کشور

۴۷. ساماندهی روابط بین بخش کشاورزی و صنعت متناسب با نیازهای پسین و پیشین بخش کشاورزی و مقتضیات سرزمینی

۴۸. گسترش زمینه‌های توسعه کشت‌های فراسرزمینی ایران در کشورهای دیگر که قلمروهای مستعد کشاورزی دارند.

۴۹. توسعه، حفاظت و احیاء جنگل‌ها و مراتع کشور

۵۰. توسعه پرورش و صید آبزیان در آب‌های دور و سرزمینی

۵۱. ارتقاء سطح تعاملات و همکاری‌های دو یا چندجانبه با کشورهای منطقه به منظور حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی و مقابله با آثار منتج از تغییرات اقلیمی و ریزگردها در چارچوب تفاهم‌نامه‌ها، معاهده‌ها، کنوانسیون‌ها، موافقت‌نامه‌ها و پیمان‌های منطقه‌ای.

۵۲. الزام به رعایت ملاحظات زیست‌محیطی (توان اکولوژیک و ظرفیت تحمل محیط‌زیست) در استقرار فعالیت‌های توسعه‌ای در پهنه سرزمین

۵۳. حفاظت از تنوع زیستی و حفظ ذخائر ژنتیکی و زمینه سازی برای بهره‌مندی جوامع محلی از آن در زمینه‌هایی مانند گردشگری طبیعی

۵۴. بیابان‌زدایی، جلوگیری از بیابان‌زایی و تثبیت شن‌های روان و مهار کانون‌های شکل دهنده ریزگردها با اولویت مناطق بحرانی و بهره‌گیری از توسعه پوشش گیاهی متناسب با مقتضیات محلی

۵۵. شناسایی و ایجاد خوشه‌های صنعتی با توجه به مزیت های نسبی و رقابتی و تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌های مبتنی بر منابع در قلمروهای جغرافیایی

۵۶. توسعه صنایع دریایی و تعمیر و خدمات وسایط حمل و نقل دریایی در جوار بنادر اصلی با رعایت ملاحظات زیست محیطی

۵۷. ساماندهی مجتمع‌های صنعتی اعم از شهرک‌ها و نواحی صنعتی در پهنه سرزمین متناسب با مقتضیات و ظرفیت‌های هر یک از قلمروهای جغرافیایی

۵۸. توسعه و ساماندهی مجدد فعالیت‌های صنعتی پایه و آب‌بر از جمله صنایع فلزات اساسی و پالایشگاهی و پتروشیمی (به ویژه صنایع بالادستی) دارای اولویت سرمایه گذاری مبتنی بر الزامات محدودیت منابع آب، تأمین خوراک موردنیاز و تأمین ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل با تأکید بر استقرار آنها در سواحل خلیج فارس و به ویژه دریای عمان پس از انجام ارزیابی راهبردی زیست محیطی

۵۹. توسعه صنایع تولید کننده کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه به ویژه محیط آسیای جنوب غربی با اولویت استقرار در استان‌های مرزی مرتبط

۶۰. استقرار صنایع فراوری اولیه منابع معدنی در جوار ذخائر معدنی، استقرار صنایع واسطه‌ای و سرمایه‌ای در مکان مناسب و استقرار صنایع مصرفی متناسب با موقعیت مکانی بازارهای نهاده و محصول.

۶۱. توسعه صنایع مبتنی بر فناوری‌های نوین و برتر در مراکز راهبری مناطق

۹۹ گانه^۱ بر اساس مزیت های نسبی و رقابتی

۶۲. تحول در کارکرد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به قطب پردازش صادرات، جذب سرمایه و تکنولوژی، ارتقاء پیوند منطقه با اقتصاد استان، تبدیل آن‌ها به پیشران توسعه اقتصادی قلمروهای سرزمینی و پیشرو در توسعه ملی

۶۳. ایجاد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی جدید در پهنه سرزمین صرفاً بر اساس مطالعات آمایش سرزمین

۶۴. توسعه و تجهیز باراندازهای بین‌المللی، ملی و منطقه‌ای و بنادر خشک در کشور با هدف پشتیبانی توسعه بازرگانی و امور تولیدی در نقاط دور از ساحل و ایجاد تحرک در اقتصاد نواحی پیرامونی بر اساس فهرست مورد تصویب شورای عالی آمایش سرزمین

۶۵. توسعه و تقویت قطب‌های علمی - دانشگاهی در شهرهای منتخب^۲ با هدف ایجاد مرکزیت آموزشی در میان کشورهای همجوار و تربیت و پرورش نیروی انسانی موردنیاز برای توسعه.

۸۴. تقویت پیوندهای مناطق مرزی با داخل کشور با رویکرد وحدت و یکپارچگی اجتماعی و ارتقاء سرمایه‌های اجتماعی ملی در پهنه سرزمین

ماده ۲- سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری و تعامل با دستگاه‌های اجرایی ذیربط، تا یکسال پس از تصویب این سند، نسبت به تدوین اسناد و دستورالعمل‌های اجرایی، نظارتی و شاخص‌های ارزیابی عملکرد موردنیاز با هدف بسترسازی برای تحقق این سند و نهادینه سازی آنها در فرایندهای توسعه‌ای ملی و منطقه‌ای اقدام نماید.

ماده ۳- تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی کشور مکلفند به منظور بهره‌برداری در مطالعات، تصمیم‌گیری و رصد توسعه سرزمینی نسبت به نصب و راهاندازی سامانه ارزیابی توسعه و رصد آمایش (ساترا) اقدام نمایند- سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با تجمیع سامانه‌های ملی و استانی روند تغییرات منابع طبیعی، جمعیت، فعالیت و تحولات در سازمان فضایی کشور را از طریق این سامانه رصد نموده و گزارش‌های لازم آن را در اختیار شورای عالی آمایش سرزمین و دیگر مراجع ذیصلاح قرار خواهد داد-

ماده ۴- تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلف به رعایت جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین می‌باشند. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است ضمن نظارت مستمر، کارآ و اثربخش بر حسن اجرای این سند، گزارش عملکرد سالانه را به شورای عالی آمایش سرزمین ارائه نماید.

شورای عالی آمایش سرزمین، به استناد ماده ۱۲ و ۱۵ آئین‌نامه اجرایی بند الف ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مصوبه شماره ۹۷۶۴۸/ت/۵۷۲۱۰ هـ مورخ ۱۳۹۹/۰۸/۲۸)، در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱، **دستورالعمل اجرایی بند (الف) ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور** را به شرح زیر تصویب نمود:

دستورالعمل اجرایی بند (الف) ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

شیوه برگزاری و فعالیت شورای عالی آمایش سرزمین و کمیسیون تخصصی و شورای هماهنگی توسعه منطقه‌ای و تشکیل کمیته‌های فنی و کارگروه‌های موضوعی و موضوعی دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - شورای عالی: شورای عالی آمایش سرزمین

ب - سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور

پ - دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

ت - کمیسیون: کمیسیون تخصصی شورای عالی آمایش سرزمین

ث - کارگروه: کارگروه‌های موضوعی یا موضوعی دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

ج - کمیته فنی: کمیته‌های فنی دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

چ - شورای هماهنگی: شورای هماهنگی توسعه منطقه‌ای

ح - قانون: قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰)

خ - آیین‌نامه: تصویب‌نامه شماره ۹۷۶۴۸/ت/۵۷۲۱۰ هـ مورخ ۱۳۹۹/۰۸/۲۸ هیات محترم وزیران

ماده ۲- نحوه برگزاری و اداره جلسات شورای عالی به شرح زیر است:

الف - جلسات شورای عالی حداقل ۴ جلسه در سال برگزار می‌شود. در صورت ضرورت و به تشخیص رئیس شورای عالی و یا تقاضای یک سوم اعضا، جلسات فوق العاده برگزار می‌گردد.

ب - با حضور حداقل نصف به اضافه یک اعضا، جلسات رسمیت می‌یابد.

پ - تصمیم‌گیری در جلسات، با رای موافق (نصف به اضافه یک) اعضای شورای عالی (یا معاونین معرفی شده توسط ایشان) صورت می‌پذیرد.

ت - دبیرخانه دعوتنامه جلسه را به همراه مستندات و دستور جلسه، یک هفته قبل از تشکیل، برای اعضا ارسال می‌نماید.

ث - هر گونه درخواست، اعلام نظر یا مکاتبه در خصوص موضوعات مرتبط با آیین نامه، توسط اعضا شورای عالی به دبیرخانه منعکس خواهد شد.

ج - مصوبات شورای عالی توسط رئیس شورای عالی به دستگاه‌های اجرایی ذیربط ابلاغ خواهد شد.

تبصره: بنا به تشخیص دبیر شوریاعالی، از مدیران و کارشناسان سایر دستگاه‌های اجرایی و یا صاحب‌نظران به منظور شرکت در جلسات شورای عالی دعوت به عمل می‌آید. این افراد بدون داشتن حق رأی در جلسات شرکت می‌نمایند.

ماده ۳- نحوه برگزاری و اداره جلسات کمیسیون به شرح زیر است:

الف - جلسات با حضور بیش از نصف اعضا، اصلی معرفی شده رسمیت می‌یابد. در صورت عدم حضور عضو اصلی رسمی، حضور نماینده دستگاه اجرایی بدون حق رای، خواهد بود.

ب - جلسات کمیسیون هر ماه یک بار در محل سازمان برگزار می‌شود. به تشخیص رئیس کمیسیون و یا تقاضای یک سوم اعضا، جلسات فوق العاده برگزار می‌گردد.

پ - کمیسیون با رای نصف بعلاوه یک اعضای حاضر اتخاذ تصمیم می‌نماید.

ت - دبیر کمیسیون، دعوتنامه برگزاری جلسه را به همراه مستندات و دستور جلسه حداقل یک هفته قبل از تشکیل جلسه برای اعضا ارسال می‌نماید.

ث - مصوبات کمیسیون برای طی مراحل قانونی و اقدامات لازم توسط رئیس کمیسیون برای شورای عالی ارسال می‌شود.

ج - هر گونه درخواست، اعلام نظر یا مکاتبه در خصوص موضوعات مرتبط با آیین نامه، توسط اعضای کمیسیون به دبیرخانه منعکس خواهد شد.

ماده ۴- نحوه برگزاری و اداره جلسات شورای هماهنگی به شرح زیر است:

الف - ریاست شورای هماهنگی به صورت دوره‌ای و سالانه با توافق اعضا از بین استانداران استان‌های منطقه، تعیین و استاندار مربوطه رئیس دوره‌ای شورای هماهنگی خواهد بود. رئیس شورای هماهنگی پس از تعیین توسط استانداران منطقه، با حکم رئیس شورای عالی منصوب می‌شود.

تبصره: رئیس اولین جلسه شورای هماهنگی به عهده استاندار پرجمعیت‌ترین استان منطقه خواهد بود.

ب - مسئولیت دبیرخانه شورای هماهنگی به صورت دوره‌ای بر عهده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استانی است که استاندار آن استان ریاست دوره‌ای شورای هماهنگی را برعهده دارد.

پ - جلسات شورای هماهنگی بصورت حداقل چهار بار در سال تشکیل و مکان تشکیل جلسات با تشخیص رئیس دوره‌ای شورای هماهنگی تعیین می‌شود.

ت - تصمیمات شورای هماهنگی بر اساس اجماع اعضا اتخاذ و تصویب می‌گردد. حسب ضرورت و با هماهنگی بعمل آمده قبلی با دبیرخانه، تصمیمات ابتدا جهت بررسی و تایید به کمیسیون و سپس برای تصویب نهایی به شورای عالی ارجاع می‌شود.

ث - دبیرخانه شورای هماهنگی دعوتنامه جلسه را به همراه مستندات و دستور جلسه حداقل یک هفته قبل از تشکیل برای اعضا ارسال می‌نماید. همچنین صورتجلسات، تصمیمات و تصمیماتی نیاز به مصوبه شورای عالی دارد، توسط دبیرخانه شورای هماهنگی به اعضای شورای هماهنگی و دبیرخانه ارسال می‌گردد.

ماده ۵- در راستای اجرای ماده ۱۲ آئین‌نامه، کمیته‌های فنی زیر با هدف ارائه نظرات و دیدگاه‌های تخصصی در حوزه آمایش سرزمین به کمیسیون و دبیرخانه تشکیل می‌گردد:

کمیته فنی ۱: بررسی اسناد و طرح‌های توسعه سرزمینی

اعضاء:

- ۱) رئیس کمیته (نماینده سازمان برنامه و بودجه با پیشنهاد دبیرخانه و تایید رئیس کمیسیون)
- ۲) نماینده وزارت اطلاعات
- ۳) نماینده وزارت امور خارجه
- ۴) نماینده وزارت جهاد کشاورزی
- ۵) نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
- ۶) نماینده وزارت راه و شهرسازی

تبصره ۱: در صورت لزوم با پیشنهاد دبیرخانه و تصویب شورای عالی، در تعداد، عناوین، اعضاء و وظایف کمیته‌های فنی تغییرات لازم صورت خواهد پذیرفت.

تبصره ۲: علاوه بر کمیته‌های فنی بالا، حسب ضرورت و تشخیص دبیرخانه؛ کارگروه‌ها و کمیته‌های موضوعی یا موضعی دائم یا موقت تشکیل می‌گردد.

تبصره ۳: حسب ضرورت و تشخیص رئیس کمیسیون؛ جمع‌بندی نظرات کارشناسی و تخصصی کمیته‌های فنی و کارگروه‌های موضعی و موضوعی، برای تصمیم‌سازی در کمیسیون مطرح می‌گردد.

شورای عالی آمایش سرزمین، به استناد بند الف ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۰۲، **منطقه‌بندی سرزمینی کشور از منظر آمایش سرزمین** را به شرح زیر تصویب نمود:

شماره منطقه	استانهای عضو منطقه
۱	گیلان، مازندران، گلستان و سمنان
۲	آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل و کردستان
۳	همدان، کرمانشاه، لرستان و ایلام
۴	اصفهان، چهارمحال و بختیاری و خوزستان
۵	فارس، بوشهر، کهگیلویه و بویر احمد
۶	تهران، قم و البرز
۷	زنجان، قزوین مرکزی
۸	یزد، کرمان، سیستان و بلوچستان و هرمزگان
۹	خراسان جنوبی، خراسان رضوی و خراسان شمالی

۷) نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت

۸) نماینده وزارت کشور

۹) نماینده وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

۱۰) نماینده وزارت نیرو

۱۱) نماینده سازمان پدافند غیرعامل

۱۲) نماینده سازمان حفاظت محیط زیست

۱۳) سه صاحب‌نظر تخصصی یا عضو هیئت علمی دانشگاه و مرتبط با موضوع با

انتخاب رئیس کمیسیون

۱۴) نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی حسب ضرورت و تشخیص رئیس کمیسیون

وظایف:

○ بررسی و اظهارنظر تخصصی در خصوص مطالعات و اسناد توسعه سرزمینی موضوع ماده ۶، ۷ و ۸

کمیته فنی ۲: نظارت بر پیشبرد استقرار نظام راهبری توسعه سرزمینی

اعضاء:

۱) رئیس کمیته (نماینده سازمان برنامه و بودجه با پیشنهاد دبیرخانه و تایید رئیس کمیسیون)

۲) نماینده شورای عالی امنیت ملی

۳) نماینده شورای اقتصاد

۴) نماینده شورای عالی شهرسازی و معماری

۵) نماینده شورای عالی انقلاب فرهنگی

۶) نماینده شورای عالی هماهنگی حمل و نقل و ایمنی کشور

۷) نماینده شورای عالی آب

۸) نماینده شورای عالی محیط زیست

۹) نماینده شورای عالی توسعه روستایی و عشایری

۱۰) نماینده اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

۱۱) سه صاحب‌نظر تخصصی یا عضو هیئت علمی دانشگاه و مرتبط با موضوع با

انتخاب رئیس کمیسیون

وظایف:

○ بررسی سازوکارهای نظارت بر اجرای نظام راهبری توسعه سرزمین و تنظیم روابط ارکان این نظام

○ طرح‌ریزی و استقرار نظام یکپارچه برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه سرزمین

کمیته فنی ۳: ارزیابی توسعه و رصد آمایش سرزمین (سامانه ساترا و ...)

اعضاء:

۱) رئیس کمیته (نماینده سازمان برنامه و بودجه با پیشنهاد دبیرخانه و تایید

رئیس کمیسیون)

۲) رییس امور بخشی مربوط سازمان

۳) نماینده وزارت راه و شهرسازی

۴) نماینده وزارت کشور

۵) نماینده وزارت اطلاعات

۶) نماینده مرکز آمار ایران

۷) نماینده سازمان نقشه برداری کشور

۸) سه صاحب‌نظر تخصصی یا عضو هیئت علمی دانشگاه و مرتبط با موضوع با

انتخاب رئیس کمیسیون

۹) نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی حسب ضرورت و تشخیص رئیس کمیسیون

وظایف:

○ بررسی و اظهارنظر در خصوص شاخص‌های ارزیابی توسعه و رصد آمایش سرزمین

○ ایجاد وحدت نظر و جلب تعامل ارکان مختلف در پیگیری و اجرایی‌سازی نظام

یکپارچه داده‌های توسعه ملی